MĚSÍČNÍ BULLETIN ANALYTICKÉHO ODBORU ÚSTAVNÍHO SOUDU

ZÁŘÍ 2026

OBSAH · ABSTRAKTY

TRESTNÍ PRÁVO

Mezinárodní justiční spolupráce

- Rozhodnutí ministra spravedlnosti o vydání bez vykonatelného soudního rozhodnutí 4

Opatření nahrazující vazbu

- Časové omezení peněžité záruky a zákazu vycestování 5

Podmíněné propuštění

- Nedostatečné dokazování a nadstandardní požadavky při rozhodování o podmíněném propuštění při absolvování části trestu v zahraničí 6

Procesní

- Předčasné rozhodnutí o blanketní stížnosti a právo na obhajobu 8
- Zamítnutí blanketní stížnosti proti usnesení o ponechání ve vazbě bez předchozího doručení písemného vyhotovení obhájci 9

Adhezní řízení

- Opomenutí trestního soudu rozhodnout o adhezním nároku poškozeného 10

OBČANSKÉ PRÁVO

Rodinné právo

- Přezkoumatelnost rozhodnutí o předběžném opatření 11

Civilní právo procesní

- Označení ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu pouze slovním popisem 12

OSTATNÍ

Kontradiktornost řízení

- Zásada kontradiktornosti při rozhodování o vazbě Nejvyšším soudem 13
- Zásada kontradiktornosti ve vazebním řízení 14

Právo na soudní ochranu

- Nedostatečné odůvodnění rozhodnutí o zamítnutí návrhu na nařízení předběžného opatření 15

Průtahy v řízení

- Průtahy opatrovnického soudu v řízení o návrhu na výkon rozhodnutí 16

Rovnost účastníků v řízení

- Právo vyjádřit se k prozatímnímu rozhodnutí 17

Náklady řízení

- Neodůvodněný odklon od závěrů stanoviska pléna při stanovení nákladů řízení 18
- Náklady řízení jako příslušenství pohledávky podléhající osvobození dle § 414 insolvenčního zákona 19

Odměna advokáta

- Výpočet odměny advokáta při zastupování více společně zastoupených osob 20

OBSAH · ZAHRANIČNÍ SOUDY / ČASOPISY

ZAHRANIČNÍ SOUDY

- Nejvyšší soud Spojeného království 22
- Spolkový ústavní soud 23
- Ústavní rada Francie 24

ZAHRANIČNÍ PERIODIKA

- ICL Journal 26
- Modern Law Review 26
- Deutsches Verwaltungsblatt 27
- Juristen Zeitung 27
- Neue Juristische Wochenschrift 27

III. ÚS 1547/26
5. 8. 2026
Vyhověno
Zemanová Daniela

Rozhodnutí ministra spravedlnosti o vydání bez vykonatelného soudního rozhodnutí

Pokud ministr spravedlnosti rozhodne o vydání osoby k trestnímu stíhání podle § 97 odst. 1 zákona o mezinárodní justiční spolupráci bez splnění podmínky vykonatelnosti soudního rozhodnutí o přípustnosti takového vydání v daný okamžik, poruší právo vydávané osoby na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem
Nálezem ze dne 5. 8. 2026 zrušil III. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy k návrhu stěžovatele M. K. rozhodnutí ministra spravedlnosti č. j. MSP-98/2025-MOT-T/38 ze dne 3. 6. 2026 pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny.

Narativní část
Městský soud usnesením ze dne 29. 1. 2026 a vrchní soud usnesením ze dne 9. 3. 2026 rozhodly, že vydání stěžovatele k trestnímu stíhání na Ukrajinu je přípustné. Tato rozhodnutí napadl stěžovatel ústavní stížností. Usnesením ze dne 14. 5. 2026 sp. zn. IV. ÚS 1264/26 Ústavní soud odložil vykonatelnost uvedených soudních rozhodnutí. Následně ministr spravedlnosti vydal dne 3. 6. 2026 napadené rozhodnutí o povolení vydání stěžovatele podle § 97 odst. 1 zákona o mezinárodní justiční spolupráci. Dne 5. 6. 2026 ministerstvo spravedlnosti sdělilo právnímu zástupci stěžovatele, že o odkladu vykonatelnosti rozhodnutí soudů bylo informováno až po vydání napadeného rozhodnutí. Usnesením sp. zn. III. ÚS 1547/26-13 ze dne 15. 6. 2026 Ústavní soud odložil vykonatelnost napadeného rozhodnutí ministra spravedlnosti.

Stěžovatel v ústavní stížnosti namítal, že vydání napadeného rozhodnutí navzdory existenci usnesení Ústavního soudu o odkladu vykonatelnosti soudních rozhodnutí je postupem porušujícím jeho ústavní práva.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu
Z ustálené judikatury Ústavního soudu vyplývá, že v řízení proti rozhodnutí ministra spravedlnosti o povolení vydání podle § 97 odst. 1 zákona o mezinárodní justiční spolupráci posuzuje Ústavní soud pouze to, zda pro něj byly splněny všechny podmínky vyplývající z právního řádu, resp. zda se při jejich posouzení nedopustil svévole nebo interpretace, která by byla v extrémním rozporu s principy spravedlnosti. Stěžejní je přitom existence pravomocného usnesení soudu o přípustnosti vydání. Tato podmínka by přitom nebyla splněna, pokud by jeho vykonatelnost Ústavní soud podle § 79 odst. 2 zákona o Ústavním soudu odložil. Tak tomu bylo v posuzovaném případě.

Usnesení, jímž Ústavní soud odložil vykonatelnost usnesení vrchního a městského soudu o přípustnosti vydání stěžovatele k trestnímu stíhání, ministerstvu spravedlnosti nedoručoval. Skutečnost, zda ministr o odložení vykonatelnosti při vydání rozhodnutí subjektivně věděl či nikoliv, nemůže ovlivnit závěr o nesplnění podmínek pro vydání rozhodnutí, neboť objektivní existence rozhodnutí o odložení vykonatelnosti rozhodnutí o povolení vydání ke dni vydání rozhodnutí ministra o vydání zakládá jeho rozpor s ústavně zaručenými právy vydávaného cizince. Ověření podmínky vykonatelnosti rozhodnutí obecných soudů o povolení vydání je přitom v rozhodovacím procesu ministra podle § 97 o mezinárodní justiční spolupráci jednou z jeho povinností.

Nadto stěžovatel mohl nastalé situaci předejít. Přestože nebylo jeho povinností ministra informovat o vydání rozhodnutí o odkladu vykonatelnosti, bylo v jeho vlastním zájmu tak učinit. Na protiústavnosti napadeného rozhodnutí to však nic nemění.

Pokud ministr spravedlnosti vydal dne 3. 6. 2026 napadené rozhodnutí, kterým povolil vydání stěžovatele k trestnímu stíhání, přestože v době vydání napadeného rozhodnutí nebyla splněna podmínka vykonatelnosti soudních rozhodnutí, kterými soudy rozhodly o přípustnosti vydání stěžovatele k trestnímu stíhání, porušil jeho právo na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny.

S ohledem na formální ochranu právní jistoty stěžovatele, význam řešené otázky a zásadu legality přistoupil Ústavní soud ke kasaci napadeného rozhodnutí. Na tom nic nemění skutečnost, že k vzetí stěžovatele do vydávací vazby a jeho vydání na Ukrajinu nedošlo.

Ústavní soud nepřistoupil k přezkumu ostatních námitek o tvrzeném porušení hmotných ústavních práv stěžovatele, neboť ty budou předmětem přezkumu v řízení vedeném pod sp. zn. IV. ÚS 1264/26. Tento druh námitek Ústavní soud v řízení podle § 97 odst. 1 zákona o mezinárodní justiční spolupráci nepřezkoumává.

Z výše uvedených důvodů Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl a napadené rozhodnutí zrušil.

Soudkyní zpravodajkou byla Daniela Zemanová. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

I. ÚS 1214/26
12. 8. 2026
Vyhověno
Řepková Dita

Časové omezení peněžité záruky a zákazu vycestování

Pokud soud vyloží § 73aa trestního řádu tak, že se maximální doba trvání opatření nahrazujících vazbu nevztahuje na peněžitou záruku ani zákaz vycestování s odkazem na možné použití záruky k úhradě peněžitého trestu nebo škody podle § 73a odst. 6 a 7 bez existence pravomocného odsuzujícího rozsudku, nepřípustně tím prodlouží omezení obviněného. Takový postup porušuje právo obviněného vlastnit majetek a právo svobodně se pohybovat podle čl. 11 odst. 1 a čl. 14 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele I. K. zrušil I. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 12. 8. 2026 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Vrchního soudu v Praze č. j. 10 To 20/2026-6068 ze dne 30. 3. 2026 pro porušení čl. 11 odst. 1 a čl. 14 odst. 1 a 2 Listiny.

Narativní část

Obvodní soud vzal stěžovatele během trestního řízení do vazby. Vrchní státní zastupitelství ji nahradilo přijetím peněžité záruky, zákazem vycestování do zahraničí a zdržováním se v místě bydliště. Po necelých pěti letech městský soud všechna opatření zrušil pro odpadnutí vazebních důvodů. Státní zástupce podal stížnost k vrchnímu soudu. Namítal, že soud nesplnil procesní podmínky pro vydání usnesení a že ve vztahu k peněžité záruce a zákazu vycestování nelze uplatnit § 73aa trestního řádu. Ten stanovuje maximální délku trvání opatření nahrazujících vazbu. Vrchní soud uvedl, že překročením stanovené maximální délky trvání opatření zanikají ze zákona. To neplatí pro peněžitou záruku, která představuje *lex specialis* skrze § 73a odst. 6 až 8. Zákaz vycestování uložil soud akcesoricky, stejný postup se tedy má vztahovat i na něj. Vrchní soud proto výroky I a III usnesení městského soudu zrušil.

Stěžovatel namítal, že vrchní soud nevykládal § 73aa trestního řádu ústavně konformně. Když z časového omezení vyloučil peněžitou záruku, fakticky umožnil její neomezené trvání. Podle stěžovatele tento výklad odporuje také systematickému výkladu ustanovení. Vrchní soud výjimku dovodil z klauzule „nestanoví-li zákon jinak". Ustanovení § 73a odst. 6 až 8 ale podle stěžovatele platí až tehdy, pokud by ho soud pravomocně odsoudil, čemuž tak nebylo.

Odůvodnění Ústavního soudu

Ústavní soud zásadně nezpochybňuje výklad podústavního práva, který poskytly obecné soudy. Zasáhne pouze v případech, kdy rozhodnutí trpí kvalifikovanými vadami. Vazba je jedním z nejcitelnějších zásahů do základních práv jednotlivce. Jde o krajní prostředek a soudy k ní mohou přikročit pouze tehdy, pokud nemohou účelu dosáhnout jinak. Má sloužit výhradně jako zajišťovací institut k dosažení účelu trestního řízení, nikoli jako nástroj nátlaku na obviněného.

Trestní řád stanovuje nejvyšší přípustnou dobu jejího trvání. Při prodloužení vazby musí soudy postupovat v souladu s doktrínou zesílených důvodů.

Pojetí vazby jako krajního prostředku odpovídá také možnost využít opatření nahrazujících vazbu. Jejich účelem je naplnit sledovaný cíl a současně šetřit základní práva obviněného. Přestože jsou mírnější než vazba, stále musí být přiměřené ke sledovanému cíli a nesmí překročit nezbytně nutnou míru. Ze stejného důvodu pro ně neplatí stejné časové hranice jako pro vazbu. Nemohou však trvat neomezeně dlouho.

To platí i pro trvání peněžité záruky. Pokud pominou důvody jejího přijetí, musí ji soud zrušit nebo změnit její výši. Trestní řád v § 73a odst. 6 vytváří speciální pravidlo pro situaci, kdy soud obviněného pravomocně odsoudí k nepodmíněnému trestu odnětí svobody nebo k peněžnímu trestu. V takovém případě trvá peněžitá záruka až do chvíle, než nastoupí do výkonu trestu nebo zaplatí peněžitý trest a náklady řízení. Peněžitá záruka zde zajišťuje výkon rozsudku. Toto ustanovení se přitom přímo vztahuje ke konkrétní fázi řízení, která nastává po vydání odsuzujícího rozsudku. V takové situaci plní účel shodný s účelem vazby, zajišťuje plnění povinností odsouzeného. Povaha peněžité záruky jako opatření nahrazujícího vazbu proto přetrvává.

Na toto pravidlo navazují odst. 7 a 8, které umožňují podobné navázání peněžní záruky na výroky o povinnosti nahradit škodu nebo nemajetkovou újmu. Slouží k uspokojení poškozených, lze je proto využít až po naplnění odst. 6. V takovém případě se mění smysl a účel finanční záruky a již ji nelze považovat za opatření nahrazující vazbu. Účelem zákazu vycestování do zahraničí je zostřit uloženou peněžitou záruku, pokud není k naplnění účelu dostatečná. Zákaz vycestovat se proto pojí s trváním vazebních důvodů a uplatní se na něj limity, které dopadají na finanční záruku.

Ústavní soud shrnul vodítka pro výklad § 73aa. Dle něj cílem zákonodárce bylo zacelit mezery ve vztahu k časovému rozsahu opatření nahrazujících vazbu. Tomu odpovídá i dosavadní judikatura Ústavního soudu, podle které nelze bez dalšího uplatnit časové omezení vazby.

Peněžitou záruku lze považovat za opatření nahrazující vazbu až do okamžiku, kdy obviněný splní povinnosti ve smyslu § 73a odst. 6. Poté se její věcná podstata mění a časové omezení na ni již nelze vztáhnout. Tím zákonodárce posiluje význam zájmu na minimalizaci zásahů do základních práv obviněného vzhledem k ochraně práv poškozeného. A to po dobu, kdy trvají vazební důvody zakládající existenci opatření nahrazujícího vazbu. Dobu trvání peněžité záruky proto nelze neúměrně prodlužovat pouze s odkazem na potřebu pozdějšího uspokojení poškozeného. Výjimku z tohoto pravidla zavádí § 73a odst. 6, který vystupuje jako *lex specialis* vůči § 73aa. V souladu s doktrínou zesílených důvodů jej lze uplatnit pouze na základě vydání pravomocného odsuzujícího rozsudku. To však neplatí vzhledem k ochraně práv poškozených, kteří mají k dispozici další možnosti, jako je zajištění nároku poškozeného nebo peněžitá jistota.

V současné věci vrchní soud nezohlednil věcný rozsah a podmínky k uplatnění § 73a odst. 6 a 7. Podmínkou pro uplatnění odst. 6 je odsuzující rozsudek, u odst. 7 je to odsuzující rozsudek ukládající povinnost nahradit poškozenému škodu nebo újmu a včasná žádost poškozeného. Ani jednu z těchto podmínek případ nesplnil, vrchní soud proto nepřípustně rozšířil časový rozsah omezení stěžovatele. Tím porušil jeho právo vlastnit majetek podle čl. 11 odst. 1 a právo na svobodu pohybu podle čl. 14 odst. 1 a 2 Listiny.

Soudkyní zpravodajkou byla Dita Řepková. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

I. ÚS 2054/26
26. 8. 2026
Vyhověno
Ronovská Kateřina

Nedostatečné dokazování a nadstandardní požadavky při rozhodování o podmíněném propuštění při absolvování části trestu v zahraničí

Pokud si soud při rozhodování o podmíněném propuštění odsouzeného, který vykonával trest odnětí svobody ve více věznicích, nevyžádá hodnocení výrazně delší části dosavadního výkonu trestu a žádost zamítne převážně na základě hodnocení jeho kratší části, poruší právo odsouzeného na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Stejné právo poruší, jestliže prokázání polepšení podmíní nadstandardním chováním, které § 88 odst. 1 trestního zákoníku nevyžaduje.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele D. Š. zrušil I. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 26. 8. 2026 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích č. j. 13 To 104/2026-56 ze dne 28. 4. 2026 a usnesení Okresního soudu v Pardubicích č. j. 0 PP 31/2026-32 ze dne 5. 3. 2026 pro porušení čl. 36 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Stěžovatel vykonal větší část dosavadního trestu odnětí svobody v Rakousku. Po předání do české věznice požádal o podmíněné propuštění. Okresní soud žádost zamítl, protože podle něj stěžovatel neprokázal polepšení. Jeho chování během výkonu trestu v České republice nepovažoval za nadstandardní. Poukázal také, že stěžovatel nedoložil spolupráci s adiktologem během výkonu trestu v Rakousku. Žádost proto hodnotil jako předčasnou.

Krajský soud si vyžádal aktuální hodnocení z české věznice a stěžovatelovu stížnost zamítl. Zdůraznil, že jeho chování odpovídalo pouze očekávanému standardu a nevykazovalo nadstandardní přístup svědčící o polepšení.

Za rozhodující považoval stěžovatelovo působení v českém vězeňském prostředí.

Stěžovatel v ústavní stížnosti zejména namítal, že soudy nedostatečně zohlednily hodnocení z rakouské věznice, které obsahovalo konkrétní poznatky o jeho chování, práci a výsledcích kontrol na přítomnost drog a alkoholu. Krajskému soudu vytýkal, že mu krátkou dobu výkonu trestu v České republice přičetl k tíži. Upozorňoval, že během pobytu v české věznici neměl možnost získat tolik kázeňských odměn, kolik soudy očekávaly, ani postoupit do první skupiny odsouzených podle hodnocení chování a plnění povinností. Namítal, že prokázání polepšení podmínily nadstandardním chováním, ačkoli zákon takový požadavek nestanoví.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud připomněl, že o podmíněném propuštění rozhodují obecné soudy. Jejich rozhodnutí však nesmějí vykazovat svévoli ani obsahovat závažné logické rozpory. Podle § 88 odst. 1 trestního zákoníku soud odsouzeného podmíněně propustí, pokud vykonal stanovenou část trestu a po právní moci rozsudku prokázal polepšení

svým chováním a plněním povinností. Současně od něj musí být možné očekávat vedení řádného života nebo soud musí přijmout záruku za dovršení jeho nápravy. Při hodnocení podmínky polepšení musí soudy zohlednit celý dosavadní průběh výkonu trestu a vývoj odsouzeného. Stručné sdělení zahraniční věznice nemůže nahradit celkové hodnocení jeho chování (srov. bod 16 nálezu sp. zn. I. ÚS 1474/24).

V posuzované věci nebylo sporné vykonání stanovené části trestu. Klíčovou otázkou bylo, zda stěžovatel svým chováním a plněním povinností prokázal polepšení. Obecné soudy měly k dispozici podrobnou zprávu z české věznice, kde stěžovatel vykonal jen kratší část trestu. O více než jedenácti měsících výkonu trestu v Rakousku měly pouze čtyřřádkové sdělení. Přestože samy poukazovaly na jeho stručnost a nedostatek konkrétního hodnocení stěžovatelova chování, podrobnější zprávu si nevyžádaly. Dle Ústavního soudu měly dokazování doplnit bez ohledu na to, zda jej stěžovatel navrhoval, neboť i ve vykonávacím řízení platí zásada vyhledávací a zásada materiální pravdy ve smyslu § 2 odst. 5 trestního řádu.

Soudy tak fakticky hodnotily pouze poslední čtvrtinu dosavadního výkonu trestu. Během této doby stěžovatel neměl příležitost prokázat polepšení způsobem, který od něj soudy očekávaly. Nemohl zejména postoupit do první skupiny odsouzených podle hodnocení jejich chování a plnění povinností, protože dosud neuplynula potřebná hodnotící období. Současně soudy dostatečně nezjistily jeho předchozí chování v Rakousku. Tím mu oproti ostatním odsouzeným podstatně ztížily podmínky pro dosažení podmíněného propuštění.

Ústavní soud v návaznosti na svou předchozí judikaturu (nález sp. zn. III. ÚS 255/26) odmítl požadavek nadstandardního chování jako podmínku prokázání polepšení podle § 88 odst. 1 trestního zákoníku.

Pro rozhodnutí o podmíněném propuštění je rozhodující zejména odstranění nebo podstatné omezení faktorů, které vedly k trestné činnosti, a vytvoření podmínek, aby se po propuštění znovu neprojevily. Počet kázeňských odměn nemusí o takové změně vypovídat. Naopak i „pouhé" bezproblémové chování může podle konkrétních okolností svědčit o nápravě odsouzeného. Požadavek vzorného chování zákon stanoví až pro zvýhodněnou variantu předčasného podmíněného propuštění podle § 88 odst. 3 trestního zákoníku.

Ústavní soud považoval za opodstatněné úvahy obecných soudů o významu stěžovatelovy spolupráce s adiktologem, protože jeho dlouhodobá závislost na pervitinu představovala jednu z hlavních příčin jeho trestné činnosti. Soudy však neověřily jeho tvrzení, že v Rakousku absolvoval šestiměsíční protidrogový program. Soudy se také dostatečně nezabývaly tím, že stěžovatel po příchodu do české věznice projevil o spolupráci s adiktologem zájem.

Ústavní soud uzavřel, že obecné soudy nedostatečně zjistily průběh podstatné části stěžovatelova trestu a při posuzování jeho polepšení vyžadovaly podmínku, kterou zákon nestanoví. Tím porušily jeho právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní soud proto obě usnesení zrušil.

Soudkyní zpravodajkou byla Kateřina Ronovská. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

II. ÚS 1893/26
4. 8. 2026
Vyhověno
Křesťanová Veronika

Předčasné rozhodnutí o blanketní stížnosti a právo na obhajobu

Oznámí-li stěžovatel řádně svůj úmysl doplnit blanketní stížnost o věcnou argumentaci a soud bez stanovení lhůty k doplnění tuto stížnost zamítne, zpravidla tím poruší právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a právo na obhajobu zaručené čl. 40 odst. 3 Listiny.

Výjimečně rozhodující orgán nemusí vyčkat na doplnění či stanovit lhůtu, a to pokud a) aktuální procesní situace objektivně neumožňuje jiný postup, anebo b) stěžovatel naváže doplnění na určitou událost, související lhůtu vymezí neurčitým pojmem a po uskutečnění této události zůstane po zjevně nepřiměřenou dobu nečinný.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele J. N. zrušil II. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 4. 8. 2026 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Městského soudu v Praze č. j. 7 To 203/2026-777 ze dne 18. 6. 2026 pro porušení čl. 36 odst. 1 a čl. 40 odst. 3 Listiny.

Narativní část

Obvodní soud rozhodl, že stěžovatel vykoná trest odnětí svobody, který mu dříve podmíněně odložil. Stěžovatel se bránil blanketní stížností, v níž neuvedl lhůtu pro její doplnění. Obvodní soud stěžovateli lhůtu k doplnění stížnosti nestanovil, nevyzval jej a věc předložil městskému soudu k rozhodnutí. Ten stížnost zamítl o několik dní později, aniž by na doplnění vyčkal.

Stěžovatel se obrátil na Ústavní soud s tím, že městský soud postupoval v rozporu s jeho ustálenou judikaturou, když bez stanovení lhůty k doplnění stížnost zamítl, čímž mu odňal právo účinně využít řádný opravný prostředek.

Odůvodnění Ústavního soudu

Z ustálené judikatury Ústavního soudu vyplývá, že oznámí-li stěžovatel řádně svůj úmysl doplnit blanketní stížnost o věcnou argumentaci, soudy nemohou takové oznámení bez dalšího ignorovat. Pro vznik povinnosti orgánu na oznámení procesně reagovat není rozhodující, zda stěžovatel v oznámení konkrétní lhůtu uvede, či nikoli. Pokud ji uvede, orgán buď lhůtu akceptuje, anebo stanoví lhůtu přiměřenou. Neuvede-li stěžovatel konkrétní lhůtu, je povinností soudu stanovit mu ji v přiměřené délce. Uplyne-li lhůta, rozhodující orgán musí před rozhodnutím ověřit, zda doplnění včas neobdržel orgán, který napadené rozhodnutí vydal.

Výjimečně může orgán o blanketní stížnosti rozhodnout bez dalšího, a to pokud aktuální procesní situace objektivně neumožňuje jiný postup, anebo stěžovatel naváže doplnění na určitou událost, související lhůtu vymezí neurčitě a po uskutečnění této události zůstane po zjevně nepřiměřenou dobu nečinný. Naopak pod výše uvedené výjimečné situace nespadá obecný požadavek na rychlost řízení, domnělá jednoduchost věci ani subjektivní přesvědčení soudu o dostatku času pro stěžovatele. Ústavní soud však zdůraznil pro všechny, kdo podávají blanketní stížnost s avízem doplnění, aby zásadně sami konkretizovali lhůtu rozumné délky. Jinak nelze vyloučit, že by avízo soudy mohly považovat za zneužití procesních práv.

Obecné soudy v nynější věci nestanovily konkrétní lhůtu pro doplnění blanketního podání. Městský soud rozhodl o stížnosti, aniž vyčkal na doplnění odůvodnění stěžovatelem, přičemž řádně neodůvodnil nutnost vydat rozhodnutí neprodleně. Tím porušil právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny a právo na obhajobu zaručené čl. 40 odst. 3 Listiny. Ústavní soud proto jeho rozhodnutí zrušil.

Soudkyní zpravodajkou byla Veronika Křesťanová. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

II. ÚS 1984/26
31. 8. 2026
Vyhověno
Odmítnuto pro nepřípustnost
Smolek Martin

Zamítnutí blanketní stížnosti proti usnesení o ponechání ve vazbě bez předchozího doručení písemného vyhotovení obhájci

Pokud soud zamítne stížnost obviněné proti usnesení o ponechání ve vazbě za situace, kdy obhájkyně obviněné neměla možnost seznámit se s argumentací obsaženou v písemném vyhotovení usnesení soudu prvního stupně, neboť jí toto usnesení nedoručil, porušuje tím základní právo obviněné na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a právo na obhajobu podle čl. 40 odst. 3 Listiny.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatelky M. P. zrušil II. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 31. 8. 2026 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Krajského soudu v Ostravě č. j. 47 To 236/2026-59 ze dne 19. 5. 2026 pro rozpor s čl. 36 odst. 1 a čl. 40 odst. 3 Listiny. Ve zbylé části ústavní stížnost odmítl pro nepřípustnost.

Narativní část

Okresní soud rozhodl, že se stěžovatelka nadále ponechává v předstižné vazbě. Současně rozhodl, že se vazba nenahrazuje stanovením dohledu probačního úředníka, přijetím písemného slibu ani uložením předběžných opatření. Proti jeho rozhodnutí podala stěžovatelka ihned po jeho vyhlášení blanketní stížnost. Dne 7. 5. 2026 bylo písemné vyhotovení usnesení okresního soudu doručeno stěžovatelce. Její obhájkyni bylo usnesení doručeno až dne 1. 6. 2026. Krajský soud posoudil blanketní stížnost stěžovatelky a dne 19. 5. 2026 vydal napadené usnesení. Shledal, že u stěžovatelky je dán důvod předstižné vazby a odkázal na své předchozí vazební rozhodnutí ve věci. Zároveň se ztotožnil s odůvodněním usnesení okresního soudu, u něhož neshledal pochybení.

Stěžovatelka v ústavní stížnosti namítala, že krajský soud rozhodl meritorně o její stížnosti ještě před tím, než bylo písemné odůvodnění usnesení okresního soudu řádně doručeno její obhájkyni. Dále měla výhrady také k nedostatečnému odůvodnění usnesení okresního soudu.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud připomněl, že vazební rozhodnutí výrazně zasahují do základních práv obviněných osob. K jejich přezkumu přistupuje zdrženlivě, avšak tento přístup předpokládá, že obecné soudy respektují zákonné podmínky vazby a svá rozhodnutí řádně odůvodní.

V projednávané věci bylo rozhodující závazné ustanovení trestního řádu o doručování (oznamování) usnesení obviněnému ve vazbě a jeho obhájci.

Od doručení usnesení se totiž odvíjí lhůta k podání stížnosti a obviněný musí mít možnost seznámit se s písemným odůvodněním rozhodnutí a případně svou stížnost doplnit. Stížnostní soud však o blanketní stížnosti rozhodl dříve, než bylo písemné vyhotovení usnesení okresního soudu řádně doručeno oběma povinným adresátům podle § 137 odst. 3 trestního řádu. Usnesení bylo před rozhodnutím stížnostního soudu doručeno pouze stěžovatelce, nikoli její obhájkyni. Stěžovatelka tak nemohla účinně reagovat na důvody uvedené v písemném rozhodnutí a připravit svou obhajobu. Tím stížnostní soud nerespektoval závaznou právní úpravu, čímž zasáhl do práva stěžovatelky na spravedlivý proces a práva na obhajobu. Na tomto závěru nic nemění skutečnost, že usnesení bylo doručeno alespoň stěžovatelce, neboť rozdílné zacházení oproti situaci, kdy není doručeno žádnému z adresátů, by vedlo k nerovnému přístupu k právu na obhajobu.

Námitkami proti usnesení okresního soudu se Ústavní soud nezabýval, neboť jejich posouzení by bylo předčasné. Zrušením rozhodnutí stížnostního soudu se stěžovatelce znovu otevírá možnost uplatnit tyto námitky ve stížnostním řízení. Jejich případný ústavněprávní přezkum proto přichází v úvahu až poté, co se jimi řádně zabývá stížnostní soud, což odpovídá zásadě subsidiarity ústavní stížnosti.

Ústavní soud uzavřel, že krajský soud porušil právo stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny a právo na obhajobu podle čl. 40 odst. 3 Listiny. Na zrušení jeho usnesení nic nemění ani skutečnost, že stěžovatelka byla v době rozhodování Ústavního soudu již propuštěna z vazby. I nadále totiž může mít legitimní zájem na přezkoumání zákonnosti rozhodnutí o ponechání ve vazbě, zejména pro případné uplatnění nároku na náhradu škody.

Soudcem zpravodajem byl Martin Smolek. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

II. ÚS 3135/25
31. 8. 2026
Vyhověno
Smolek Martin

Opomenutí trestního soudu rozhodnout o adhezním nároku poškozeného

Pokud trestní soud zcela opomene zabývat se částí uplatněného nároku poškozeného, poruší tím jeho právo na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Poškozený je postaven do méně výhodného postavení, než když k takovému opomenutí nedojde.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatelky R. K. rozhodl II. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 31. 8. 2026 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy tak, že postupem Okresního soudu v Bruntále, který trestním příkazem č. j. 3 T 72/2025-233 ze dne 30. 6. 2025 nerozhodl o nároku stěžovatelky na náhradu škody a nemajetkové újmy, bylo porušeno ústavně zaručené základní právo stěžovatelky podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Okresnímu soudu v Bruntále přikázal, aby ve věci vedené pod sp. zn. 3 T 72/2025 rozhodl doplňujícím rozhodnutím o opomenutém nároku na náhradu škody a nemajetkové újmy.

Narativní část

Stěžovatelka jako poškozená v trestním řízení uplatnila u policejního orgánu řádně a včas svůj nárok na náhradu škody a nemajetkové újmy, který jí způsobil obviněný svým činem. Nárok uplatnila dvěma podáními. V prvním podání z prosince 2024 uplatnila nárok na bolestné a náhradu ztráty na výdělku po dobu trvání pracovní neschopnosti ve výši přes 232 tisíc korun. V druhém podání z února 2025 uplatnila nárok na náhradu ztížení společenského uplatnění, čímž původní nárok rozšířila o částku přes 133 tisíc korun navíc. Okresní soud trestním příkazem uznal obviněného vinným ze spáchání přečinu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti a odsoudil ho k peněžitému trestu. Zároveň mu uložil povinnost zaplatit stěžovatelce náhradu škody a nemajetkové újmy ve výši 133 857 Kč, tedy částku odpovídající jejímu druhému podání. O nároku stěžovatelky uplatněném v prvním podání soud nijak nerozhodl.

Stěžovatelka v ústavní stížnosti namítala, že soud opomenul rozhodnout o jejím uplatněném nároku v prvním podání. Obviněnému neuložil povinnost tuto částku uhradit, ani stěžovatelku v tomto rozsahu neodkázal na občanskoprávní řízení. Tím nerespektoval příslušnou judikaturu Ústavního soudu k adheznímu řízení.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud zdůraznil povinnost trestních soudů chránit práva poškozených a usilovat o přiznání náhrady újmy již v adhezním řízení. Poškozený má i v tomto řízení právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny a rozhodnutí o jeho nároku musí splňovat ústavní požadavky obdobně jako rozhodnutí civilního soudu.

Odkázání poškozeného do občanskoprávního řízení proto nelze nadužívat, neboť může vést k druhotné újmě, zejména u zvlášť zranitelných obětí.

Při přezkumu rozhodování v adhezním řízení, včetně rozhodování trestním příkazem, však Ústavní soud uplatňuje určitou zdrženlivost. Na rozhodování trestním příkazem o adhezních nárocích se sice nevztahují nižší ústavní požadavky, neznamená to však povinnost trestního soudu odůvodňovat, proč poškozeného odkázal do občanskoprávního řízení. V projednávané věci navíc stěžovatelka nebyla zvlášť zranitelnou obětí, takže samotné odkázání jejího nároku do civilního řízení by v zásadě nemohlo být důvodem k zásahu Ústavního soudu.

Okresní soud však o řádně uplatněném nároku stěžovatelky vůbec nerozhodl, a zůstal tak vůči jeho části zcela nečinný. Tím ji oproti situaci, kdy by ji odkázal na civilní řízení, znevýhodnil, neboť při podání žaloby by musela uhradit soudní poplatek, případně žádat o jeho prominutí. Pochybení soudu přitom nemůže jít k tíži stěžovatelky.

Byť ústavní stížnost směřovala proti trestnímu příkazu, považoval ji Ústavní soud za ústavní stížnost napadající nikoliv rozhodnutí, nýbrž směřující proti jinému zásahu opomenutí rozhodnout o řádně uplatněném nároku. Proto nezrušil napadený trestní příkaz a „pouze“ přikázal okresnímu soudu vydání dodatečného doplňujícího rozhodnutí tak, aby bylo vyčerpáno meritum věci. Trestní řád umožňuje při rozhodování o opravných prostředcích vydání doplňujícího rozhodnutí v případě, kdy nižší soud některý z výroků opomněl.

Ústavní soud uzavřel, že okresní soud porušil právo stěžovatelky na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny, neboť opomenul rozhodnout o jejím řádně uplatněném nároku v adhezním řízení, a přikázal mu dodatečně rozhodnout o druhém nároku stěžovatelky.

Soudcem zpravodajem byl Martin Smolek. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

II. ÚS 1101/26
31. 8. 2026
Vyhověno
Smolek Martin

Přezkoumatelnost rozhodnutí o předběžném opatření

Pokud obecný soud při rozhodování o předběžném opatření založí své závěry na vnitřně rozporném odůvodnění a nevypořádá se s tvrzeními účastníků, která mohou odůvodnit potřebu zatímní úpravy poměrů, poruší jejich právo na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

K porušení práva na soudní ochranu praprarodičů nezletilého dle čl. 36 odst. 1 Listiny dojde také tím, že obecný soud při posuzování nejlepšího zájmu dítěte dle čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte nepřihlédne k právu dítěte sdělit své stanovisko ve věci, která se ho týká, a být vyslyšeno v soudním řízení dle čl. 12 odst. 2 ve spojení s čl. 9 odst. 2 Úmluvy o právech dítěte.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatelů J. Š. a L. Š. zrušil II. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 31. 8. 2026 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Městského soudu v Praze č. j. 18 Co 41/2026-8305 ze dne 9. 2. 2026 a usnesení Obvodního soudu pro Prahu 3 č. j. 60 P 133/2020-8236 ze dne 29. 12. 2025 pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Stěžovatelé jsou praprarodiče nezletilého ze strany matky. Nezletilý žije převážně v péči svého otce. Styk s matkou upravuje předběžné opatření, podle něhož probíhá asistovaný styk v rozsahu 2 hodin jednou za 14 dní. Stěžovatelé navrhli, aby obvodní soud předběžným opatřením zatímně upravil jejich styk s nezletilým. Návrh odůvodnili svým vysokým věkem, resp. zdravotními důvody, pro které se nemohou účastnit asistovaného styku nezletilého s jeho matkou a babičkou, odmítavým postojem otce ke spolupráci a potřebou chránit nejlepší zájem dítěte.

Obvodní soud návrh zamítl, protože podle něj stěžovatelé neunesli břemeno tvrzení ani břemeno důkazní. V odvolání stěžovatelé namítali zejména nesprávné posouzení změny poměrů, která podle nich odůvodňovala zatímní úpravu styku, a nedostatečné zohlednění nejlepšího zájmu dítěte. Městský soud rozhodnutí obvodního soudu potvrdil.

Stěžovatelé namítali zejména nedostatečné zohlednění nejlepšího zájmu nezletilého a jeho práva být slyšen, nedostatečné odůvodnění rozhodnutí obecných soudů.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

U předběžných opatření Ústavní soud sice uplatňuje pouze omezený test ústavnosti, v projednávané věci však shledal dva zásadní nedostatky. Také rozhodnutí o předběžném opatření musí obsahovat řádné, logické a vnitřně nerozporné odůvodnění. Tato povinnost sice s ohledem na povahu předběžného opatření klade na obecné soudy nižší nároky, ty však musí reagovat na konkrétní tvrzení účastníků.

Stěžovatelé opírali potřebu zatímní úpravy o svůj blízký vztah k nezletilému, vysoký věk 84 a 86 let a zdravotní stav stěžovatele, který mu znemožňoval účast na asistovaném styku. Obvodní soud uzavřel, že stěžovatelé neuvedli důvody naléhavosti a s jejich argumenty se nijak nevypořádal. Odvolací soud tuto vadu nenapravil, pouze odkázal na odůvodnění obvodního soudu. Navíc své rozhodnutí zatížil vnitřní rozporností. Odkázal na rozhodnutí obvodního soudu, že stěžovatelé neunesli břemeno tvrzení i důkazní. Sám však shledal, že neunesli pouze břemeno důkazní. Současně se nevypořádal s tvrzením, že zdravotní stav stěžovatele a nevhodné podmínky asistovaného styku mu fakticky znemožňují kontakt s nezletilým. Právo na styk přitom musí soudy zajistit reálně, nikoli pouze formálně.

Obecné soudy při rozhodování dostatečně nezohlednily nejlepší zájem nezletilého a nezjistily jeho názor. Nejlepší zájem dítěte musí být podle čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte předním hlediskem a soud musí v rozhodnutí uvést, jak jej posoudil a jak jej poměřil s dalšími právy a zájmy. Významným hlediskem je přitom názor dítěte. Soud jej musí zjistit i v řízení o vydání předběžného opatření, pokud tomu nebrání vážné důvody, zejména nízký věk dítěte, nebezpečí z prodlení, či není-li to fakticky možné. Samotná skutečnost, že rozhoduje o předběžném opatření, takový důvod nepředstavuje. Pokud soud názor dítěte nezjišťuje, musí tento postup řádně odůvodnit. Obvodní soud se otázkou názoru nezletilého vůbec nezabýval a odvolací soud nesprávně uvedl, že jeho zjištění náleží až do řízení ve věci samé. Ze spisu přitom nevyplýval žádný vážný důvod, který by zjištění názoru nezletilého bránil.

Ústavní soud shledal, že napadeným rozhodnutím obecné soudy porušily právo stěžovatelů na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny. Proto je zrušil.

Soudcem zpravodajem byl Martin Smolek. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

III. ÚS 3369/24
12. 8. 2026
Vyhověno
Přibáň Jiří

Označení ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu pouze slovním popisem

Pokud dovolatel označí v dovolání ustálenou rozhodovací praxi Nejvyššího soudu, od které se odvolací soud odchýlil, pouze slovním popisem, lze dovolání považovat za bezvadné v situacích, kdy je na první pohled zřejmé, o jakou rozhodovací praxi jde, a nejsou-li o tom žádné rozumné pochybnosti. Takové dovolání nemůže Nejvyšší soud odmítnout pro vady a s námitkou se musí (byť kvazimeritorně) vypořádat. Jiný postup je porušením práva dovolatele na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 12. 8. 2026 zrušil III. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy k ústavní stížnosti stěžovatelky Anny Hackerové usnesení Nejvyššího soudu č. j. 25 Cdo 3705/2023-1173 ze dne 25. 9. 2024 pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Stěžovatelka se vůči městu domáhala uložení povinnosti zdržet se rušení pronikání vlhkosti do jejího rodinného domu a náhrady škody ve výši 140 000 Kč. Škoda měla vzniknout chybnou konstrukcí chodníku a týkala se období od července 2012 do dubna 2017, kdy měla být dokončena oprava chodníku, k níž se město zavázalo smírem v jiném řízení. Okresní soud v pořadí sedmým rozsudkem uložil městu zaplatit stěžovatelce 50 400 Kč s příslušenstvím, žalobu na zaplacení 89 600 Kč s příslušenstvím zamítl.

Krajský soud k odvolání obou účastníků rozsudek změnil tak, že žalobu na zaplacení 140 000 Kč s příslušenstvím zamítl. Uzavřel, že stěžovatelka neprokázala rozdíl v míře vlhkosti domu před červencem 2012 a ke konci dubna 2017, ani to, že příčinou vlhnutí bylo nesprávné provedení chodníku. Nejvyšší soud dovolání stěžovatelky odmítl jako nepřípustné. Neshledal tvrzený odklon od ustálené rozhodovací praxe dovolacího ani Ústavního soudu, mimo jiné v otázce předpokladů vzniku odpovědnosti za způsobenou škodu.

Stěžovatelka především namítala, že Nejvyšší soud posoudil dovolání chybně, když se nevypořádal s podstatou odkazované judikatury.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Stěžovatelka v dovolání pod otázkou A2 (předpoklady vzniku odpovědnosti za způsobenou škodu) namítala odklon od rozsudku Nejvyššího soudu č. j. 21 Cdo 447/2022-224, který se týkal odpovědnosti za škodu při pracovních úrazech, a zabýval se spolupůsobením více příčin na vzniku škody. V dovolání stěžovatelka v bodě d) vymezila spolupůsobení několika příčin na vzniku škody, včetně toho, v čem se vedlejší účastník podílel na vyšší míře podmáčení jejího domu.

Podle Nejvyššího soudu uvedené rozhodnutí nebylo pro zásadní skutkovou i právní odlišnost na danou věc příléhavé. Dovolatelka uvedla pouze jednu větu k posuzování příčinné souvislosti, citací však nevysvětlila, v čem se měl odvolací soud od zmíněného rozhodnutí odchýlit.

Ústavní soud v minulosti vyslovil, že dovolání by mělo jasně odkázat na ustálenou rozhodovací praxi dovolacího soudu ve smyslu § 237 o. s. ř., nejlépe citací data a spisové značky judikátu. Označuje-li dovolání ustálenou rozhodovací praxi dovolacího soudu, od které se odvolací soud odchýlil, pouze slovním popisem, lze dovolání považovat za bezvadné v situacích, kdy je na první pohled zřejmé, o jakou rozhodovací praxi jde a nejsou-li o tom rozumné pochybnosti.

V posuzované věci bylo z dovolání zřejmé, jakou rozhodovací praxi Nejvyššího soudu měla stěžovatelka na mysli. Judikatura, od které se měl odvolací soud odchýlit, stojí na závěrech, že příčinou vzniku škody může být více skutečností, které působí souběžně či následně, pokud je každá z nich podstatná pro vznik škodlivého následku. Tento slovní popis lze bez větších obtíží spojit s ustálenými závěry k příčinné souvislosti, které se opakovaně objevují v judikatuře mnoho let. Stěžovatelčin právní názor, že příčin vzniku újmy může být více než jedna, lze označit takřka za „právní notorietu“.

Argumentace judikaturou o spolupůsobení více příčin na vzniku škody v souvislosti s pracovním úrazem nebyla z hlediska skutkových okolností nejpříléhavější. Odchýlení se od ustálené judikatury Nejvyššího soudu vztahující se k posuzování odpovědnosti za škodu v případě souběhu vícero příčin však stěžovatelka specifikovala dostatečně.

Ústavní soud uzavřel, že Nejvyšší soud pochybil, jestliže se s podstatnou námitkou stěžovatelky nevypořádal a její argumentaci odmítl s tvrzením, že dovolací důvod (odchýlení se od ustálené praxe) nevymezila. Napadeným rozhodnutím došlo k porušení práva stěžovatelky na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní stížnosti proto vyhověl a toto rozhodnutí zrušil.

Soudcem zpravodajem byl Jiří Přibáň. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

I. ÚS 1286/26
12. 8. 2026
Vyhověno
Řepková Dita

Zásada kontradiktornosti při rozhodování o vazbě Nejvyšším soudem

Na postup Nejvyššího soudu podle § 265l odst. 4 trestního řádu se vztahují ústavněprávní požadavky na rozhodování o vazbě, včetně povinnosti slyšet obviněného. Rozhodnutí o vzetí do vazby pak musí být řádně odůvodněno a musí z něho jasně plynout důvod vazby. V opačném případě dochází k porušení práva obviněného na osobní svobodu, práva být slyšen i práva na soudní ochranu podle čl. 8 odst. 1 a 5, čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 5 odst. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele M. H. zrušil I. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 12. 8. 2026 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy výrok III usnesení Nejvyššího soudu č. j. 3 Tdo 35/2026-560 ze dne 29. 4. 2026 pro porušení čl. 8 odst. 1 a 5, čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny a čl. 5 odst. 4 Úmluvy.

Narativní část

Trestní soudy uznaly stěžovatele vinným ze spáchání několika trestných činů a odsoudily ho k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 30 měsíců. Nejvyšší soud jejich rozhodnutí částečně zrušil a soudu prvního stupně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Napadeným výrokem III usnesení vzal stěžovatele do vazby podle § 265l odst. 4 trestního řádu.

Stěžovatel v ústavní stížnosti namítal, že Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání. Stěžovatel neznal důvody vazby a soud mu neumožnil být v řízení slyšen a vyjádřit se.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Právo obviněného osobně se účastnit řízení před soudem při rozhodování o vazbě či jejím dalším trvání a z toho plynoucí právo být slyšen v kontradiktorním řízení je podle judikatury Ústavního soudu základním prvkem práva na řádný proces.

Podle § 265l odst. 4 trestního řádu, podle něhož postupoval v nynější věci Nejvyšší soud, platí, že vykonává-li se na obviněném trest odnětí svobody uložený mu původním rozsudkem a Nejvyšší soud výrok o tomto trestu zruší, rozhodne zároveň o vazbě, přičemž ustanovení o vazebním zasedání se nepoužijí. Ústavní soud k postupu podle uvedeného ustanovení již opakovaně zdůraznil, že i při něm je nezbytné trvat na požadavku osobního slyšení obviněného soudem, rozhoduje-li se o jeho vzetí do vazby. Pokud dovolací soud rozhodne v neveřejném zasedání, dochází k nepřípustnému omezení osobní svobody obviněného. Ani dovětek v závěru ustanovení o tom, že se neužijí ustanovení o vazebním zasedání, jenž byl doplněn až změnou právní úpravy, neznamená, že by slyšení obviněného nebylo nutné. Obecně totiž platí, že rozhodují-li soudy na základě jakéhokoliv ustanovení trestního řádu o vazbě obviněného, je třeba, aby postupovaly nejen podle zákona, ale aby současně měly na paměti také základní práva obviněného a trestní řád vykládaly a používaly v souladu s nimi.

Postup Nejvyššího soudu, který rozhodl o vazbě stěžovatele v neveřejném zasedání, byl z popsaných důvodů protiústavní. V jeho důsledku se stěžovateli nedostalo osobního slyšení a neměl příležitost vyjádřit se k důvodům vazby. Na tom nic nemění ani to, že Nejvyšší soud předtím zaslal právnímu zástupci stěžovatele výzvu k vyjádření k případnému rozhodování o vazbě. Pokud totiž z judikatury Ústavního soudu plyne nutnost slyšení stěžovatele, nelze tento požadavek obcházet výzvou k vyjádření.

Dále Nejvyšší soud pochybil tím, že nejenže v napadeném výroku neuvedl, podle kterého ustanovení se stěžovatel bere do vazby (až z odůvodnění vyplynulo, že jde o tzv. útěkovou vazbu), ale ani samotné odůvodnění vazebního důvodu nebylo dostačující. Nejvyšší soud totiž neuvedl konkrétní okolnosti, které jej vedly k rozhodnutí, nezohlednil relevantní argumenty a celkově bylo odůvodnění povšechné a nicneříkající; navíc bylo i zcela neaktuální, s několikaměsíčním odstupem od posledního rozhodnutí ve věci.

Konečně pak Nejvyšší soud nespecifikoval, jak vysoký trest – jakožto jedna z podmínek útěkové vazby – hrozí stěžovateli a z čeho lze jeho předpokládanou výši dovodit. Rovněž z napadeného rozhodnutí nebylo zřejmé, v čem Nejvyšší soud spatřoval skutečné riziko, že se stěžovatel bude v případě propuštění skrývat nebo uprchne.

Z těchto důvodů Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl a zrušil výrok III usnesení Nejvyššího soudu pro porušení práv stěžovatele podle čl. 8 odst. 1 a 5, čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny a čl. 5 odst. 4 Úmluvy.

Soudkyní zpravodajkou byla Dita Řepková. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko

IV. ÚS 1648/26
4. 8. 2026
Vyhověno
Odmítnuto pro nepřípustnost
Baxa Josef

Zásada kontradiktornosti ve vazebním řízení

Soud ve vazebním řízení musí účastníka řízení seznámit s každým stanoviskem, jehož účelem je ovlivnit rozhodování soudu, a umožnit mu se k němu vyjádřit. Míra vlivu stanoviska na vydané rozhodnutí není rozhodující.

Neseznámí-li soud obviněného se stanoviskem obsahujícím relevantní právní či skutkovou argumentaci v jeho neprospěch, byť i kvůli administrativnímu pochybení, poruší právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele T. J. zrušil IV. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 4. 8. 2026 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Krajského soudu v Brně č. j. 3 To 180/2026-101 ze dne 27. 5. 2026 pro porušení čl. 36 odst. 1 Listiny. Ve zbývající části ústavní stížnost odmítl pro nepřípustnost.

Narativní část

Krajský soud v neveřejném zasedání rozhodoval o stížnosti stěžovatele proti ponechání ve vazbě. Soud stěžovateli nezaslal vyjádření vrchního státního zastupitelství a stěžovatele ve vazbě ponechal. Následně se hájil tím, že jej rozhodující senát kvůli administrativnímu pochybení neobdržel.

Stěžovatel v ústavní stížnosti namítal porušení kontradiktornosti řízení, neboť neměl možnost na argumenty vrchního státního zastupitelství reagovat. Odůvodnění soudu se přitom s těmito argumenty obsahově překrývalo.

Odůvodnění Ústavního soudu

Zásada kontradiktornosti řízení vyžaduje, aby soud účastníka řízení seznámil s každým stanoviskem, jehož účelem je ovlivnit rozhodování soudu, a umožnil mu se k němu vyjádřit.

Pokud podané vyjádření obsahuje argumentaci nad rámec odkazů na předchozí rozhodnutí ve věci, má stěžovatel legitimní zájem se k němu vyjádřit. Míra vlivu stanoviska na vydané rozhodnutí není rozhodující. Zásada kontradiktornosti se uplatní i ve vazebním řízení, byť případně s proporčně nižšími zárukami.

V posuzované věci krajský soud nezaslal vyjádření vrchního státního zastupitelství stěžovateli k replice. Hájil se tím, že rozhodující senát vyjádření nepoužil, neboť mu omylem nebylo předloženo. Nedostatky v organizaci soudu nicméně nemohou jít k tíži stěžovatele. Vyjádření obsahovalo relevantní právní a skutkovou argumentaci v neprospěch stěžovatele. Tím, že s ním stěžovatele neseznámil, krajský soud porušil jeho právo na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní soud proto jeho rozhodnutí zrušil. V části směřující proti usnesení městského soudu ústavní stížnost odmítl pro nepřípustnost.

Soudcem zpravodajem byl Josef Baxa. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

III. ÚS 966/26
27. 8. 2026
Vyhověno
Hulmák Milan
Nedostatečné odůvodnění rozhodnutí o zamítnutí návrhu na nařízení předběžného opatření

Pokud se soud nevypořádá s podstatnou argumentací účastníka při rozhodování o předběžném opatření a bez dostatečného odůvodnění zvolí takový formalistický výklad, který může vést k popření preventivního účelu předběžného opatření, poruší tím právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele Ing. Jana Novotného zrušil III. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 27. 8. 2026 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Vrchního soudu v Praze č. j. 2 Cmo 15/2026-128 ze dne 12. 2. 2026 pro porušení čl. 36 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Krajský soud nařídil předběžné opatření, kterým vedlejšímu účastníkovi zakázal nakládat s družstevním podílem v rozsahu práv spojených s užíváním konkrétního bytu příslušenstvím. Odvolací soud napadené usnesení změnil a návrh zamítl. Zamítnutí odůvodnil tím, že stěžovatel neosvědčil existenci samostatného podílu k předmětnému bytu, jelikož vedlejší účastník vlastnil pouze jeden souhrnný družstevní podíl k více bytům. Stěžovatel navíc podle odvolacího soudu neprokázal ani skutečnost, že by vedlejší účastník nabízel podíl třetím osobám. Nadto nařízení předběžného opatření z důvodu obavy z ohrožení výkonu rozhodnutí vyžaduje exekuční titul.

Stěžovatel v ústavní stížnosti namítal nepřezkoumatelnost a přepjatý formalismus. Upozornil, že odvolací soud se nijak nevypořádal s jeho argumentací, že požadovaný zákaz neblokoval celý družstevní podíl, ale dopadal pouze na jasně vymezená práva k předmětnému bytu. Samostatný podíl k bytu měl vzniknout až oddělením ze souhrnného podílu při zamýšleném převodu. Tento výklad odvolacího soudu podle stěžovatele prakticky vylučoval možnost předběžné ochrany a řízení ve věci samé by postrádalo reálný smysl. Nesouhlasil ani s názorem, že by pro nařízení předběžného opatření byla nezbytná existence exekučního titulu nebo nutnost označit konkrétní třetí osobu pro prokázání obavy z ohrožení výkonu rozhodnutí.

Odůvodnění Ústavního soudu

Ústavní soud je při přezkumu rozhodování o předběžných opatřeních zdrženlivý. V rámci omezeného testu ústavnosti zejména zkoumá, zda rozhodnutí není projevem svévole či libovůle a zda nebyly hrubě porušeny základní požadavky spravedlivého procesu.

Požadavek na řádné odůvodnění soudního rozhodnutí je součástí práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny. U rozhodnutí o předběžných opatřeních se uplatní přiměřeně jejich povaze.

Nižší požadavky na odůvodnění u předběžných opatření nicméně neznamenají, že soudy mohou pominout argumentaci rozhodnou pro samotný smysl a rozsah požadované ochrany. V odůvodnění rozhodnutí musí alespoň v základních rysech reagovat na podstatnou argumentaci účastníka vztahující se k jádru věci.

V posuzované věci se však odvolací soud stěžovatelovým stěžejním argumentem o omezeném rozsahu požadovaného zákazu vůbec nezabýval. Z jeho rozhodnutí nevyplývá, proč by rozsah uložené povinnosti nebyl slučitelný s jejím zněním ani proč by takto vymezený zákaz nebyl dostatečně určitý. Požadavek odvolacího soudu na předchozí samostatnou existenci podílu nadto posouvá možnost užití předběžné ochrany do okamžiku, kdy již může nastat stav, jehož vzniku má zákaz zabránit. Tento formalistický výklad může popřít preventivní účel předběžného opatření. Samotná neexistence samostatného družstevního podílu totiž ještě neznamená, že nebylo možné dostatečně určitě vymezit jednání, jehož se měl vedlejší účastník zdržet. Má-li samostatný podíl vzniknout právě rozdělením dosavadního podílu v souvislosti s jeho převodem, musí soudy odlišovat právní existenci takového podílu od určitosti uložené povinnosti.

Ústavní soud pro úplnost dodal, že překážkou nařízení předběžného opatření pro obavu z ohrožení výkonu rozhodnutí není samotná absence exekučního titulu. Probíhající převod či nabídka podílu třetí osobě nejsou nezbytnou podmínkou; tyto skutečnosti sice mohou obavu prokazovat, nejsou však jejím jediným možným podkladem. Navrhovatel musí osvědčit tvrzený nárok a prokázat, že konkrétní okolnosti odůvodňují reálnou obavu z ohrožení výkonu budoucího rozhodnutí. Prokázání, že k tomuto ohrožení dojde, se nevyžaduje.

Odvolací soud se nevypořádal s podstatnou argumentací stěžovatele a přepjatě formalistickým výkladem mohl popřít preventivní účel předběžného opatření. Tím porušil stěžovatelovo právo na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní soud proto jeho usnesení zrušil.

Soudcem zpravodajem byl Milan Hulmák. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

I. ÚS 1940/26
12. 8. 2026
Vyhověno
Odmítnuto pro zjevnou neopodstatněnost
Odmítnuto pro nepřípustnost
Ronovská Kateřina

Průtahy opatrovnického soudu v řízení o návrhu na výkon rozhodnutí

Pokud soud nijak nereaguje a nerozhodne o podaném návrhu na výkon rozhodnutí v přiměřené lhůtě, odepře účastníku řízení možnost další procesní obrany. Tím poruší jeho práva na soudní ochranu a na projednání věci bez zbytečných průtahů podle čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatelky V. L. zrušil I. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 12. 8. 2026 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Městského soudu v Praze č. j. 35 UL 12/2026-257 ze dne 5. 6. 2026 pro porušení čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny. Obvodnímu soudu pro Prahu 6 uložil, aby nepokračoval v průtazích v řízení vedeném pod sp. zn. 0 P 155/2022 a neprodleně rozhodl o stěžovatelčině návrhu na výkon rozhodnutí. V části směřující proti průtahům v řízení ve věci samé návrh odmítl jako zjevně neopodstatněný a v části o důkazních návrzích jako nepřípustný.

Narativní část

Na základě schválené dohody rodičů pečovala stěžovatelka o nezletilou dceru. Po hospitalizaci matky však převzal péči otec. Po skončení léčby odmítl dceru vrátit matce a podal návrh na změnu péče. Během soudního jednání uzavřeli rodiče dohodu o styku během řízení, následný návrh stěžovatelky však otec odmítl. Stěžovatelka navrhla soudu, aby otce vyzval ke splnění povinnosti vyplývající z původního rozsudku. Obvodní soud zůstal u jejího návrhu nečinný, proto podala stížnost na průtahy v řízení a navrhla uložení lhůty obvodnímu soudu k rozhodnutí o návrhu na výkon rozsudku a vydání rozhodnutí ve věci samé.

Městský soud její návrh zamítl. Uvedl, že stanovit lhůtu může jen u procesních úkonů, o jejichž provedení soud rozhodl a je v prodlení. Od podání návrhu sice uběhly téměř tři měsíce, obvodní soud provedl několik úkonů a vyhodnotil osobnost stěžovatelky jako možné riziko pro nezletilou. Obvodní soud stížnost na průtahy odmítl. Poté ustanovil znalce z oboru psychologie a psychiatrie za účelem vypracování znaleckých posudků se lhůtou šesti měsíců. Stěžovatelka podala návrh na prozatímní rozhodnutí, který obvodní soud zamítl. Uvedl, že nemá za prokázané, že by stěžovatelka byla schopná řádně a samostatně o nezletilou pečovat.

Stěžovatelka v ústavní stížnosti namítala, že lhůta pro rozhodnutí ve věci samé uplynula a příčiny jejího překročení nejsou objektivní. Upozornila na nedostatečnou časovou dotaci pro soudní jednání, zpoždění ve vyhotovení protokolů, pozdní ustanovení znalců a lhůtu pro vyhotovení znaleckých posudků.

V řízení o úpravě péče o dítě vytváří plynutí času fakticky nezvratný stav. Prohlubuje odcizení dítěte od stěžovatelky a předurčuje tak výsledek řízení ve prospěch rodiče, který protiprávní stav nastolil. Obvodní soud nerozhodl o jejím návrhu na výkon rozsudku a zbavil ji tak možnosti další procesní obrany. Argumentace schopností stěžovatelky starat se o nezletilou nemá oporu v žádném soudním rozhodnutí.

Odůvodnění Ústavního soudu

Ústavní soud nejprve připomněl, že právo na projednání věci bez zbytečných průtahů je nedílnou součástí práva na spravedlivý proces. Průtahy představují tzv. jiný zásah orgánu veřejné moci. Jde o jednorázový, protiprávní a protiústavní útok proti základním právům jednotlivce. Přitom se vymyká obvyklému přezkumnému řízení a nelze mu čelit jinak než ústavní stížností. V případech, kdy nebyla náprava zjednána jinak, může do procesu zasáhnout Ústavní soud.

Obvodní soud na návrh stěžovatelky na výkon rozsudku nijak nereagoval. Svůj postup odůvodnil až ve vyjádření v řízení před městským soudem o návrhu na určení lhůty. Dle něj stěžovatelka může představovat pro nezletilou riziko. Dle Ústavního soudu sice soud může dospět k závěru o změně poměrů, ani tehdy však nemůže být nečinný. Musí výslovně rozhodnout o každém návrhu, pokud zákon nestanoví jinak. Pokud ke změně poměrů dospěje, musí mezitímně upravit poměry nezletilé. I tehdy musí mít stěžovatelka možnost procesní obrany. Soud má navíc ze zákona povinnost rozhodnout o nařízení výkonu rozhodnutí bezodkladně, nejpozději do dvou měsíců od zahájení řízení. Když nerozhodne zákonem stanoveným způsobem, odepře stěžovatelce možnost využít opravné prostředky. Obvodní soud proto svým postupem porušil právo stěžovatelky na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 a právo na projednání věci bez zbytečných průtahů dle čl. 38 odst. 2 Listiny.

Ústavní soud se zabýval také otázkou průtahů řízení ve věci samé. Zásadní není dodržení lhůty stanovené zákonem, ale vyhodnocení, zda řízení bylo skončeno v přiměřené lhůtě. To předpokládá i zákon o zvláštních řízeních soudních.

Ústavní soud souhlasil s městským soudem, že postupem podle § 174a zákona o soudech a soudcích nelze zasahovat do nezávislé rozhodovací činnosti nižších soudů a ze strany navrhovatele si vynucovat provedení navrhovaného důkazu. Obvodní soud prováděl řadu důkazů, nebyl tedy nečinný. Přitom konzultoval s určenými znalci jejich časové možnosti a na základě toho určil lhůtu pro vyhotovení posudků. Postupoval řádně, proto Ústavní soud odmítl v této části návrh stěžovatelky pro zjevnou neopodstatněnost.

Stěžovatelka dále namítala, že obvodní soud nerozhodl o jejích důkazních návrzích. Podle Ústavního soudu byly tyto námitky předčasné, protože stěžovatelka dosud nevyčerpala všechny procesní prostředky k ochraně svých práv. Bude je moci uplatnit v dalším průběhu řízení nebo v opravných prostředcích. V této části proto návrh stěžovatelky odmítl pro nepřípustnost.

Soudkyní zpravodajkou byla Kateřina Ronovská. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

II. ÚS 1971/26
31. 8. 2026
Vyhověno
Zamítnuto
Smolek Martin

Právo vyjádřit se k prozatímnímu rozhodnutí

Pokud obecný soud při vydávání prozatímního rozhodnutí neinformuje všechny účastníky řízení včas o podaném návrhu, neseznámí je s obsahem a neposkytne jim srovnatelnou možnost vyjádřit se a plně uplatnit procesní práva před vydáním rozhodnutí, poruší jejich právo na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a zásadu rovnosti účastníků řízení dle čl. 37 odst. 3 Listiny. Stejně tak poruší tato práva, pokud nepodnikne kroky ke zjištění názoru dítěte na navrhovanou podobu prozatímního rozhodnutí.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatelky M. G. II. senát Ústavního soudu shledal nálezem ze dne 31. 8. 2026 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy, že usnesením Okresního soudu Plzeň-sever č. j. 6 P 174/2023-802 ze dne 23. 6. 2026 bylo porušeno právo stěžovatelky na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny a zásada rovnosti účastníků dle čl. 37 odst. 3 Listiny. Návrh na zrušení uvedeného usnesení zamítl.

Narativní část

Stěžovatelka, matka devítileté dcery, napadla prozatímní rozhodnutí o úpravě péče během letních prázdnin. Okresní soud v předchozím řízení svěřil nezletilou do asymetrické péče ve prospěch matky a pro dobu letních prázdnin stanovil střídání rodičů po týdnu. Proti tomuto rozsudku matka podala odvolání, o němž soud dosud nerozhodl. Otec se v červnu 2026 opakovaně dotazoval, zda matka umožní výkon jeho prázdninové péče podle rozsudku. Matka na tyto dotazy věcně nereagovala. Otec proto podal návrh na vydání předběžného opatření a požadoval úpravu péče po celý rok i během následujících prázdnin. Okresní soud návrh posoudil jako návrh na vydání prozatímního rozhodnutí dle § 465a z. ř. s. Rozhodl, že se rodiče budou během prázdnin střídat v péči po týdnu v termínech shodných s předchozím rozsudkem. Soud poukázal na matčino maření otcovy péče a vyšel z názoru nezletilé, který zazněl v průběhu řízení. Matku před rozhodnutím nevyzval k vyjádření a názor nezletilé znovu nezjišťoval.

Stěžovatelka mj. namítala, že soud nesplnil zákonné podmínky pro vydání prozatímního rozhodnutí, protože jí návrh nedoručil, ani jí neposkytl možnost se k němu vyjádřit.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud přezkoumává prozatímní rozhodnutí v režimu omezeného testu ústavnosti. Zasáhne zejména tehdy, pokud soud poruší zákon, procesní pravidla nebo postupuje svévolně obdobně jako v případech přezkumu předběžných opatření. S ohledem na absenci řádného opravného prostředku může Ústavní soud výjimečně posoudit i ústavně konformní výklad nové právní úpravy. Zásada rovnosti účastníků řízení dle čl. 37 odst. 3 Listiny vyžaduje rovnost zbraní, resp. rovnost příležitostí. V řízení o prozatímním rozhodnutí vyžaduje i zamezení okamžiku překvapení. Dle § 465b odst. 2 z. ř. s. proto soud může rozhodnout až poté, co umožní všem účastníkům vyjádřit se k návrhu. Tento požadavek je významný i proto, že zákon proti prozatímnímu rozhodnutí nepřipouští odvolání. Soud musí současně respektovat nejlepší zájem dítěte a právo vyjádřit vlastní názor dle článků 3 a 12 Úmluvy o právech dítěte. Názor dítěte musí zohlednit dle věku a vyspělosti. Pokud jej nezjistí přímo, je třeba postup řádně odůvodnit.

Okresní soud měl v projednávané věci k vydání prozatímního rozhodnutí zákonný podklad a rozhodl jako příslušný soud, porušil však pravidla řádného procesu.

Po obdržení návrhu otce neučinil žádný krok vůči ostatním účastníkům a vydal prozatímní rozhodnutí bez jejich vyjádření. Návrh navíc nesplňoval všechny zákonné náležitosti, zejména neobsahoval informaci, zda otec předem vyrozuměl matku o jeho podání. Soud se ani nepokusil vady odstranit. Matce měl návrh bezodkladně doručit a umožnit jí na něj reagovat, neboť § 465b odst. 2 z. ř. s. podmiňuje vydání prozatímního rozhodnutí možností všech účastníků vyjádřit se k návrhu. Tento postup současně zajišťuje rovnost zbraní a brání momentu překvapení. Soud pochybil také tím, že nezjistil aktuální názor nezletilé k navrhované úpravě prázdninové péče. Nemohl vycházet z jejího dřívějšího vyjádření, protože poslední pohovor proběhl již v červenci 2025 a nevztahoval se přímo k péči během prázdnin dalšího roku.

Napadené rozhodnutí Ústavní soud označil za řádně odůvodněné, neboť soud své závěry dostatečně vysvětlil a mohl odkázat také na předchozí nepravomocný rozsudek.

Ústavní soud shledal, že napadeným rozhodnutím okresní soud porušil právo stěžovatelky na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny a rovnost účastníků řízení dle čl. 37 odst. 3 Listiny. Ústavní stížnosti proto vyhověl. Napadené rozhodnutí nezrušil, neboť pozbylo účinků. Vydal akademický výrok, který může mít praktický význam pro právní postavení stěžovatelky i pro prevenci obdobných pochybení.

Soudcem zpravodajem byl Martin Smolek. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

III. ÚS 592/26
12. 8. 2026
Vyhověno
Zemanová Daniela

Neodůvodněný odklon od závěrů stanoviska pléna při stanovení nákladů řízení

Pokud se soud v rozhodnutí o nákladech řízení plně procesně úspěšného účastníka řízení zcela odchýlí od závěrů, které stanovisko pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS-st. 59/23 spojuje se zamítnutím žaloby ve věci samé při posouzení práva na náhradu nákladů řízení podle zásady úspěchu ve věci, aniž k takovému odklonu uvede přesvědčivé důvody, poruší právo účastníka řízení na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 12. 8. 2026 zrušil III. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy k návrhu stěžovatelky Martiny Riggio výroky II a III rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 18 Co 306/2025-301 ze dne 10. 12. 2025 pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Vedlejší účastník se po stěžovatelce domáhal zaplacení přes 624 tisíc korun s příslušenstvím z titulu bezdůvodného obohacení, představujícího polovinu ceny za prodaný spoluvlastnický podíl na nemovitostech, kterou mu stěžovatelka za trvání manželství nevydala. Soudy uzavřely, že prostředky byly smíšeny se společnými prostředky manželů, a šlo tak o vnos do SJM, který byl spotřebován a může být zohledněn pouze při vypořádání SJM. Obvodní soud proto žalobu zamítl a podle § 142 odst. 1 o. s. ř. přiznal plně úspěšné stěžovatelce náhradu nákladů řízení ve výši téměř 461 tisíc korun. Přestože věc podle něj s ohledem na stanovisko pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS-st. 59/23 vykazovala znaky tzv. *iudicia duplex*, při zamítnutí žaloby považoval za namístě přiznat úspěšné žalované náhradu nákladů.

Městský soud zamítnutí žaloby potvrdil, avšak rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Podle něj nebylo možné jednoznačně určit procesní úspěch stran a řízení bylo vedeno v zájmu obou účastníků, neboť vedlo k vyjasnění jejich složitých majetkových vztahů.

Stěžovatelka namítala, že městský soud stanovisko pléna neměl užít, neboť předmětem řízení nebylo vypořádání SJM, ale tvrzená pohledávka vedlejšího účastníka z bezdůvodného obohacení. Vedlejší účastník však její existenci neprokázal, a soud proto žalobu zamítl. Stěžovatelka tak byla ve věci plně úspěšná. Nepřiznáním náhrady nákladů řízení podle ní došlo k citelnému zásahu do jejích majetkových práv, neboť celkové náklady dosahovaly přibližně 700 tisíc korun.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Zásada, že plně úspěšné straně náleží plná náhrada účelně vynaložených nákladů řízení dle § 142 odst. 1 o. s. ř., může být v některých případech modifikována. Ústavní soud připustil její neuplatnění zejména při vypořádání spoluvlastnictví či společného jmění manželů, tedy ve věcech vykazujících znaky *iudicia duplex* (srov. stanovisko pléna ze dne 13. 9. 2023 sp. zn. Pl. ÚS st. 59/23 a navazující nálezy). Podle tohoto stanoviska lze plný úspěch a neúspěch stran poměřovat tehdy, zamítá-li soud návrh na zrušení spoluvlastnictví.

Vyhoví-li mu a rozhoduje o způsobu vypořádání, je naopak třeba pohlížet na úspěch účastníků jako na stejný a zpravidla náhradu nákladů žádnému z nich nepřiznat.

Podstatou posuzované věci bylo, jakým způsobem lze závěry plenárního stanoviska vztáhnout na rozhodnutí o náhradě nákladů řízení. Soudy posoudily nárok vedlejšího účastníka jako nárok na částečné vypořádání SJM, nikoliv jako nárok na vydání bezdůvodného obohacení. Ústavní soud musel z této hmotněprávní kvalifikace vycházet, a použití plenárního stanoviska proto považoval za její logický důsledek. Sporný však byl způsob, jakým stanovisko použil městský soud.

Městský soud sice potvrdil zamítnutí žaloby, avšak při rozhodování o nákladech se bez přesvědčivého odůvodnění odchýlil od závěrů plenárního stanoviska, podle nichž se při zamítnutí žaloby uplatní zásada úspěchu ve věci. Stěžovatelka se žalobě na zaplacení peněžité částky v celém rozsahu ubránila, byla tedy plně úspěšná. Soudy přitom neprovedly komplexní vypořádání SJM, ale zabývaly se pouze dílčím nárokem vedlejšího účastníka, kterému nepřisvědčily. Nebylo proto možné přijmout závěr městského soudu, že řízení bylo vedeno ve prospěch obou stran.

Takové pojetí by ostatně bylo možné vztáhnout prakticky na jakýkoliv civilní spor a popíralo by zásadu úspěchu ve věci.

Městský soud si při interpretaci stanoviska počínal zjevně excesivně i s ohledem na výši nákladů stěžovatelky, které obvodní soud vyčíslil přibližně na 460 tisíc korun a k nimž přibyly náklady odvolacího řízení. Majetkové poměry stěžovatelky přitom nebyly rozhodné, neboť účelem náhrady nákladů je vyrovnat majetkovou ztrátu vzniklou v důsledku úspěšné obrany práva. Nejsou-li dány mimořádné důvody pro nepřiznání náhrady, například podle § 150 o. s. ř., který v dané věci použit nebyl, náleží úspěšné straně náhrada nákladů řízení.

Ústavní soud uzavřel, že pokud městský soud s odkazem na stanovisko nepřiznal stěžovatelce náhradu nákladů řízení, porušil její právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Proto ústavní stížnosti vyhověl a výroky II a III napadeného rozhodnutí zrušil.

Soudkyní zpravodajkou byla Daniela Zemanová. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

IV. ÚS 1277/26
26. 8. 2026
Vyhověno
Procesní – náhrada nákladů řízení – § 62
Bartoň Michal

Náklady řízení jako příslušenství pohledávky podléhající osvobození dle § 414 insolvenčního zákona

Nerespektuje-li obecný soud Nejvyšším soudem sjednocený výklad § 414 odst. 1 insolvenčního zákona, podle něhož se osvobození od placení pohledávek, zahrnutých do oddlužení, vztahuje i na jejich příslušenství v podobě náhrady nákladů řízení, porušuje právo na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele Marka Šimůnka zrušil IV. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 26. 8. 2026 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy výrok II usnesení Krajského soudu v Praze č. j. 23 Co 28/2026-55 ze dne 20. 2. 2026 pro rozpor s čl. 11 odst. 1 a s čl. 36 odst. 1 Listiny. Stěžovateli přiznal náhradu nákladů řízení před Ústavním soudem.

Narativní část

Okresní soud vyhověl žalobě proti stěžovateli, který byl věřitelem obchodní společnosti. Stěžovatel podal odvolání; soud řízení přerušil pro probíhající oddlužení. Po jeho skončení žalobkyně vzala žalobu zpět. Krajský soud proto rozsudek okresního soudu zrušil a řízení zastavil. Stěžovateli však uložil povinnost nahradit náklady řízení ve výši 43 593,60 Kč, neboť procesně zavinil zastavení řízení. Vstupem do insolvenčního řízení a splněním oddlužení přiměl žalobkyni ke zpětvzetí důvodně podané žaloby.

Krajský soud dovodil, že nárok na náhradu nákladů řízení vzniká až pravomocným rozhodnutím konstitutivní povahy, a nespadá tudíž pod osvobození dle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona.

Stěžovatel mj. namítal, že náklady řízení představují příslušenství hlavní pohledávky, a proto se na ně musí vztahovat osvobození dle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud v posuzované věci přistoupil k přezkumu rozhodnutí týkajícího se bagatelní výše nákladů řízení, neboť shledal, že řešená otázka přesahuje zájmy stěžovatele.

Stěžovatel mohl legitimně očekávat, že po splnění oddlužení nebude znovu zatížen dluhy souvisejícími s pohledávkami, které spadaly do insolvenčního řízení.

Hlavní pohledávka žalobkyně vznikla před rozhodnutím o úpadku, a proto podléhala režimu oddlužení. Osvobození dle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona se přitom vztahuje také na náklady řízení, které představují příslušenství pohledávky. Takový výklad odpovídá rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 29 ICdo 62/2014. Podle něho osvobození zahrnuje i náklady řízení vzniklé v průběhu oddlužení, přestože právo na jejich náhradu vznikne až pravomocným rozhodnutím soudu. Krajský soud však při rozhodování o nákladech řízení vyšel pouze z § 146 odst. 2 o. s. ř. Dovodil, že stěžovatel zastavení řízení zavinil tím, že vstoupil do insolvenčního řízení a splnil oddlužení, v jehož důsledku žalobkyně vzala žalobu zpět. Nezohlednil přitom účel oddlužení ani závěry ustálené judikatury Nejvyššího soudu a Ústavního soudu.

Tím se odchýlil také od nálezu sp. zn. II. ÚS 374/24, podle něhož musí soud při rozhodování o náhradě nákladů řízení posoudit použití § 414 odst. 1 insolvenčního zákona ve světle uvedené judikatury.

Nerespektováním rozhodovací praxe Nejvyššího soudu a Ústavního soudu a výkladem podústavního práva způsobem popírajícím účel insolvenčního řízení krajský soud porušil právo stěžovatele na ochranu majetku dle čl. 11 odst. 1 Listiny a právo na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní soud proto napadený výrok II rozhodnutí krajského soudu zrušil.

Soudcem zpravodajem byl Michal Bartoň. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

III. ÚS 2554/25
5. 8. 2026
Vyhověno
Odmítnuto pro zjevnou neopodstatněnost
Svatoň Jan

Výpočet odměny advokáta při zastupování více společně zastoupených osob

Odměna advokáta podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu, ve znění účinném od 1. 1. 2025, se od každé ze společně zastoupených osob krátí z plné výše o aritmetický průměr procentních hodnot snížení, které se v závislosti na počtu společně zastoupených osob uplatní podle tohoto ustanovení.Výklad vedoucí k razantnějšímu snížení odměny podle jiných, nahodilých kritérií je v rozporu s právem na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, právem na právní pomoc podle čl. 37 odst. 2 Listiny a právem na ochranu majetku podle čl. 11 odst. 1 Listiny.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 5. 8. 2026 zrušil III. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy k ústavní stížnosti stěžovatelů M. T., E. T. a T. T. rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 11. června 2025 č. j. 70 Co 51/2025-111 v rozsahu výroku IV. pro rozpor s čl. 11 odst. 1, čl. 36 odst. 1 a čl. 37 odst. 2 Listiny. Návrh na zrušení § 12 odst. 4 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném od 1. 1. 2025, odmítl pro zjevnou neopodstatněnost.

Narativní část

Na obecné soudy se v řízení o pojistné plnění týkající se způsobené nemajetkové újmy postupně obrátilo celkem 13 žalobců společně zastoupených týmž advokátem. V návětí napadeného rozsudku odvolacího soudu byli tito žalobci seřazeni pod písmeny a) až m). Stěžovatelé byli v pořadí e) až g) a jako jediní s podaným odvoláním uspěli. S ohledem na vysoký počet společně zastoupených žalobců a umístění úspěšných stěžovatelů v návětí na pátém, šestém a sedmém místě, použil odvolací soud při stanovení odměny advokáta § 12 odst. 4 advokátního tarifu.

Toto ustanovení ve znění účinném od 1. 1. 2025 umožňuje zjednodušeně řečeno za pátou a každou další společně zastoupenou osobu snížení stanovené odměny advokáta o 80 %. Právě o tento rozsah pak zkrátil výši odměny advokáta každého ze stěžovatelů.

Stěžovatelé především namítali, že krajský soud nesprávně snížil odměnu všem stěžovatelům o 80 % pouze na základě libovolného kritéria jejich pořadí v žalobě. Takovým výkladem založil neodůvodněnou nerovnost mezi účastníky řízení. Navrhli proto zrušení tohoto ustanovení.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Námitkou stěžovatelů ohledně nesprávného určení výše advokátního tarifu za úkony učiněné do 31. 12. 2024 se Ústavní soud pro její bagatelnost nezabýval. Přesah vlastních zájmů stěžovatelů shledal výhradně v nesprávném určení výše odměny za úkony učiněné u společně zastoupených osob po 1. 1. 2025. Uzavřel, že krajský soud se dopustil nesprávného výpočtu odměny advokáta společně zastupujícího celkem 13 žalobců.

Ustanovení § 12 odst. 4 advokátního tarifu nově zní: *„jde-li o společné úkony při zastupování nebo obhajobě dvou nebo více osob, náleží advokátovi za druhou a každou další takto zastupovanou nebo obhajovanou osobu snížená mimosmluvní odměna. Mimosmluvní odměna se snižuje za druhou osobu o 20 %, za třetí osobu o 40 %, za čtvrtou osobu o 60 % a za pátou a každou další osobu o 80 %.“*

Podle Ústavního soudu je třeba snížení odměny advokáta podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu rozvrhnout poměrně mezi jednotlivé společně zastoupené osoby. Odměna advokáta od každé ze společně zastoupených osob se proto z plné výše krátí o aritmetický průměr procentních hodnot snížení, které se v závislosti na počtu osob uplatní podle tohoto ustanovení.

V případě třech společně zastoupených osob se odměna advokáta sníží poměrně ve vztahu ke každé z nich o 20 % (0 % + 20 % + 40 % = 60 % : 3 = 20 %). V případě 13 společně zastoupených osob se odměna sníží ve vztahu ke každé o 65 % (0 % + 20 % + 40 % + 60 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 % + 80 % = 840 % : 13 = 64,6 % ≐ 65 %). Jen tak je zachována rovnost společně zastoupených osob a spravedlivý přístup k jejich majetkovým právům.

Při snížení odměny advokáta nelze postupovat podle jiných nahodilých kritérií, jakým je například pořadí úspěšných účastníků v žalobě, jak učinil odvolací soud.

Je-li z několika společně zastoupených účastníků v řízení úspěšná pouze část, na způsobu výše uvedeného výpočtu odměny advokáta to nic nemění. V případě, že některému účastníku vznikne právo na náhradu nákladů řízení, vyjde soud z totožného výpočtu.

Ústavní soud nepřisvědčil námitce stěžovatelů o nerovnoměrném rozložení krácení odměny advokáta mezi jednotlivé společně zastoupené účastníky a o neurčitosti ustanovení § 12 odst. 4 advokátního tarifu s tím, že úprava neposkytuje vodítko k určení, který účastník z mnoha má být krácen jen o relativně nízkou částku (20 %) a který až o 80 %. Stejně jako Ústavní soud i Nejvyšší soud již dříve dovodil nutnost snížení odměny poměrně rozložit mezi jednotlivé společně zastoupené účastníky.

Ústavní soud uzavřel, že napadeným rozhodnutím došlo v rozsahu výroku IV. k porušení práva stěžovatelů na spravedlivý proces, práva na právní pomoc a práva na ochranu majetku. Proto ústavní stížnosti vyhověl a napadené rozhodnutí zrušil. Návrh na zrušení § 12 odst. 4 advokátního tarifu odmítl pro zjevnou neopodstatněnost.

Soudcem zpravodajem byl Jan Svatoň. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

Nejvyšší soud Spojeného království

Zohlednění názoru dítěte a riziko sebevraždy rodiče jako důvod pro odepření navrácení dítěte ve světle článku 13 Haagské úmluvy

In the Petition of DM, rozsudek č. j. [2026] UKSC 32 ze dne 9. září 2026

Text rozhodnutí / Tisková zpráva

Nejvyšší soud uvedl, že při posuzování výjimky z povinnosti navrátit dítě podle článku 13 písm. b) Úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí (Haagská úmluva) má soud zohlednit názor samotného nezletilého dítěte. Soud současně shledal, že reálné riziko sebevraždy matky v případě nuceného návratu dítěte do státu obvyklého bydliště představuje pro dítě hrozbu extrémní psychické újmy. Výslovné přání čtrnáctiletého chlapce vrátit se do vlasti soud zohlednil, nicméně jeho návrat nenařídil, neboť jeho vyjádřené názory nesnižovaly riziko traumatických následků případné matčiny sebevraždy.

Okolnosti případu

Případ se týkal rodiny, která dlouhodobě žila v USA. Otec (navrhovatel), matka (odpůrkyně) a jejich dva synové (B a čtrnáctiletý H, druhý navrhovatel) odcestovali v červenci 2025 na dovolenou do Velké Británie. Matka následně odmítla s dětmi odcestovat zpět a zadržela je ve Skotsku. Otec podal žádost o okamžité navrácení dětí do USA podle Haagské úmluvy. Matka navrácení odporovala s odkazem na článek 13 písm. b) Úmluvy. Argumentovala celkovou nestabilitou života v USA a domácím násilím ze strany otce. Hlavním argumentem byl její křehký duševní stav. Matka dlouhodobě trpěla depresemi a po zahájení soudního řízení se pokusila o sebevraždu předávkováním léky. Odpůrkyně tvrdila, že pokud by soud nařídil návrat dětí, hrozilo by reálné riziko, že spáchá sebevraždu, což by dětem způsobilo extrémní trauma.

Soud prvního stupně u mladšího bratra B zhodnotil, že nemůže nařídit jeho návrat z vícero důvodů. Těmito faktory byl návrat do dočasného ubytování, nejistá školní docházka, nejisté zdravotní pojištění, nejisté finanční prostředky otce a zejména velmi vážná újma v případě sebevraždy matky. Přání B vrátit se nemělo pro soud velkou váhu, protože částečně vycházelo z mylných předpokladů. Toto rozhodnutí nebylo napadeno odvoláním. Soud prvního stupně v případě nezletilého H nařídil návrat. Soud bral ohled na jeho výslovné přání a věk. Odvolací soud rozhodnutí zrušil s tím, že soud prvního stupně neměl k subjektivnímu názoru dítěte při posuzování článku 13 písm. b) Úmluvy přihlížet, a návrat H odepřel. Otec a nezletilý H podali proti tomuto rozhodnutí samostatná odvolání k Nejvyššímu soudu.

Odůvodnění rozhodnutí

Nejvyšší soud se nejprve zabýval otázkou, zda vůbec lze k názorům dítěte při použití článku 13 písm. b) Úmluvy přihlížet.

Odmítl závěr odvolacího soudu, že by soud neměl názory dítěte zohlednit. Odkázal na dřívější judikaturu ve věci *In re D* a na článek 12 Úmluvy o právech dítěte. Soud potvrdil, že v řízeních podle Haagské úmluvy musí soudy brát ohled na názor dítěte, pokud to není nevhodné s ohledem na jeho věk či zralost. Vyjádření dítěte k tomu, co je či není ochotno snášet, je podstatnou informací pro posouzení „nesnesitelnosti situace" i případné újmy. Názor dítěte však nemusí být pro soud určující. Soud musí vždy pečlivě vážit, jakou hodnotu a váhu tomuto názoru s ohledem na okolnosti případu přizná.

Soud se dále věnoval riziku, které dětem hrozilo v důsledku křehkého duševního stavu matky. Zdůraznil, že tvrzení o riziku sebevraždy rodiče, který se návratu brání, musí soudy zkoumat s maximální opatrností, aby zabránily účelovým taktickým manévrům. Pokud soud sezná, že riziko sebevraždy je reálné a nikoliv jen zástěrkou, musí primárně chránit dítě. Případná sebevražda matky by dítěti bezpochyby způsobila extrémní psychickou újmu. Čím závažnější a významnější je povaha hrozící újmy, tím nižší úroveň rizika postačuje k tomu, aby je soud v řízení oprávněně kvalifikoval jako závažné ve smyslu článku 13 písm. b). Vzhledem k mimořádné závažnosti následků pro psychiku dítěte v případě smrti rodiče postačovalo soudu k naplnění podmínek i poměrně nízké riziko dokonání sebevraždy.

Nejvyšší soud při hodnocení situace čtrnáctiletého H uznal, že chlapec racionálně argumentoval svým vzděláním a zázemím v USA. Jeho pohled byl věcný, nedokázal však vyvrátit riziko spojené s matčinou sebevraždou. Soud nezletilého H s možnou sebevraždou matky nekonfrontoval. Považoval to za nevhodné, ačkoliv chlapce vnímal jako dostatečně zralého. Jeho touha po návratu tak nemohla zmírnit objektivně zjištěné riziko, že by ho matčina případná smrt uvrhla do nesnesitelné situace a způsobila mu hluboké trauma. Klíčové pro určení toho, jakou váhu přikládat názorům dítěte, je posouzení, do jaké míry jsou tyto názory skutečně jeho vlastní a zda jej jeden z rodičů nezmanipuloval. Pokud by rodiče názory zmanipulovali, měl by jim soud přikládat jen velmi malou nebo žádnou váhu. Soud prvního stupně nedokázal kvůli protichůdným důkazům tuto otázku vyřešit, což byl další důvod, proč názory nezletilého H nemohly mít takovou rozhodovací váhu, jakou jim soud původně přisoudil.

Nejvyšší soud se rovněž zabýval výkonem diskreční pravomoci soudem prvního stupně, který mylně argumentoval, že případ je z hlediska prokázání rizika „hraniční".

Nejvyšší soud uvedl, že rozhodnutí o prokázání závažného rizika podle článku 13 písm. b) je striktně binární, tj. riziko buď existuje, nebo neexistuje. Pokud soud v řízení zjistil, že by návrat vystavil dítě vážnému riziku extrémní psychické újmy, je nepředstavitelné, aby soud i přesto využil své diskreční pravomoci a nařídil navrácení dítěte, aby takovému osudu čelilo.

Nejvyšší soud shrnul, že podmínky podle článku 13 písm. b) Haagské úmluvy byly naplněny. Soud nemůže nařídit nucený návrat za situace, kdy dítěti hrozí vážné riziko psychické újmy. Z těchto důvodů Nejvyšší soud odvolání zamítl a potvrdil rozhodnutí nenařídit návrat nezletilého do USA.

Spolkový ústavní soud

Trestnost činu uvádět na trh, nabývat a držet sexuální panny s dětským vzhledem

Usnesení sp. zn. 2 BvR 1096/22, 2 BvR 1097/22 ze dne 22. května 2026

Text rozhodnutí / Tisková zpráva

Spolkový ústavní soud zamítl ústavní stížnosti proti § 184l trestního zákoníku, který trestá uvádění na trh, nabývání a držení sexuálních panen s dětským vzhledem. Uvedl, že ustanovení neporušuje obecné právo stěžovatelů na ochranu osobnosti v podobě práva na sexuální sebeurčení. Oproti značné závažnosti zásahu do tohoto práva totiž stojí ochrana tělesné, duševní a sexuální integrity dětí, což jsou právní hodnoty mimořádného významu. Stát má nejen oprávnění, ale také zvláštní povinnost, chránit děti.

Okolnosti případu

Ustanovení § 184l bylo do trestního zákoníku vloženo zákonem o boji proti sexualizovanému násilí na dětech s účinností od 1. července 2021. Zavedení zákazu sexuálních panen s dětským vzhledem proběhlo na základě intenzivních společenských a politických debat o lepší ochraně dětí před sexuálním zneužíváním. Během legislativního procesu zazněly různé názory na otázku, zda používání panen zvyšuje riziko spáchání skutečných činů zneužívání dětí. Závěry vědeckého výzkumu týkající se dopadů existence a používání sexuálních panen byly omezené kvůli značnému nedostatku empirických údajů. Dostupné vědecké publikace částečně podporovaly zákaz takových panen, jednoznačně však zdůrazňovaly rizika s nimi spojená. Částečně byly publikace také spíše kritické vůči jejich zákazu a zdůrazňovaly potřebu dalšího výzkumu. Na doporučení Výboru pro právo a ochranu spotřebitelů přijal německý spolkový sněm navrhovanou změnu zákona.

Stěžovatelé považují § 184l trestního zákoníku za protiústavní. Namítali, že napadené ustanovení porušuje mimo jiné jejich obecné právo na ochranu osobnosti v podobě práva na sexuální sebeurčení podle čl. 2 odst. 1 ve spojení s čl. 1 odst. 1 Základního zákona.

Odůvodnění rozhodnutí

Ústavní soud uvedl, že § 184l trestního zákoníku je v souladu se Základním zákonem. Dotýká se sice obecného práva na ochranu osobnosti v podobě práva na sexuální sebeurčení, avšak netýká se samotného jádra soukromého života. Jádro soukromého života obecně zahrnuje svobodu ponechat si vlastní formy projevu sexuality pro sebe a prožívat je v prostoru, který je mimo dosah státu. Absolutní ochrana jádra soukromého života se však nevztahuje na sexuální činnost, která zasahuje do sexuálního sebeurčení nebo tělesné integrity jiné osoby.

Zákonodárce oprávněně vycházel z toho, že používání sexuálních panen s dětským vzhledem k sexuálním aktům postačuje k tomu, aby ohrozilo děti. A zejména z toho, že takové použití může zvýšit riziko, že uživatel skutečně zneužije dítě. Používání panen, i když v soukromí a bez přítomnosti jiných osob, má dopad na osobnostní práva jiných osob, a tudíž i společenské důsledky, což jej vyřazuje z jádra soukromého života.

Všechny varianty skutkové podstaty § 184l trestního zákoníku zasahují do obecného práva na ochranu osobnosti. Tento zásah je však odůvodněný a zejména přiměřený. Napadené ustanovení sleduje legitimní cíl ochrany dětí před sexualizovaným násilím a plní ústavní povinnost státu chránit děti před sexuálním zneužíváním. Zákonodárce přitom vychází z rizika, že používání dětských sexuálních panen může snižovat zábrany vůči skutečnému sexuálnímu zneužívání dětí. Vědecké studie sice nepřinášejí jednoznačné závěry ohledně účinků používání sexuálních panen s dětským vzhledem u pedofilů či hebefilů. Studie připouštějí jak zvýšení, tak snížení tohoto rizika, zákonodárce však mohl při ochraně dětí vycházet z předpokladu, že takové riziko existuje, aniž by musel prokázat jeho automatický či většinový výskyt.

Dalším cílem zákazu je zabránit tomu, aby se na děti pohlíželo jako na sexuální objekty, aby docházelo k jejich postupnému společenskému přijímání v této podobě a s tím spojenému oslabování zábran páchat sexuálně motivované trestné činy. Zákaz má chránit děti nejen před bezprostředním zneužitím, ale také jejich důstojnost a společenské postavení. Uvedené cíle jsou ústavně legitimní a přinejmenším ve vzájemné souvislosti mohou odůvodnit zásah napadeného ustanovení do základních práv.

Trestní postih používání sexuálních panen připomínajících děti je vhodný, nezbytný a přiměřený sledovanému cíli. Zákonodárce mohl vycházet z předpokladu, že jejich používání a distribuce zvyšují riziko skutečného zneužívání dětí a přispívají k jejich objektivizaci a sexualizaci. Návrhy stěžovatelů na mírnější opatření, jako je zákaz reklamy či prodeje nezletilým, tento účel plně nenaplňují, neboť § 184l trestního zákoníku nesměřuje k ochraně dětí před jejich vlastní sexualitou, ale před jejich sexualizací ze strany jiných osob.

Zásah do soukromí, osobní svobody a sexuálního sebeurčení uživatelů je sice značný, neboť zákaz dopadá i na jejich soukromé sexuální chování, nezakazuje však samotné myšlenky či představy a nebrání sexuálnímu uspokojení jako takovému.

Jeho závažnost proto ne-převyšuje význam ochrany fyzické, psychické a sexuální integrity dětí. Stát má navíc zvláštní povinnost chránit děti, které se často nemohou samy bránit, před sexuálním násilím a před tím, aby se staly objektem sexuality dospělých, a současně chránit jejich právo na svobodný rozvoj osobnosti a sebeurčení.

Rozhodnutí bylo přijato poměrem hlasů 6:2. Odlišné stanovisko uplatnil soudce Offenloch.

Ústavní rada Francie

Přístup nezletilých k sociálním sítím a jeho ústavní limity

Rozhodnutí č. 2026-911 DC ze dne 14. srpna 2026

Text rozhodnutí / Tisková zpráva

Ústavní rada přezkoumala ústavnost zákona č. 2026-813 ze dne 24. srpna 2026, kterým se chrání nezletilí před riziky, jimž jsou vystaveni při používání sociálních sítí (l*oi visant à protéger les mineurs des risques auxquels les expose l'utilisation des réseaux sociaux*). Ústavní rada přezkoumávala zejména článek 1 tohoto zákona, který zaváděl zákaz přístupu k online sociálním sítím pro osoby mladší 15 let. Rozhodla, že ochrana nezletilých před riziky spojenými s používáním sociálních sítí představuje legitimní ústavní cíl. Zároveň však shledala, že obecný zákaz pro všechny osoby mladší 15 let představuje nepřiměřený zásah do svobody projevu a komunikace. Zákon také neposkytoval dostatečné zákonné záruky ochrany práva na respektování soukromého života, neboť stanovil ověřování věku všech uživatelů, aniž dostatečně upřesnil podmínky a meze tohoto ověřování. Článek 1 zákona proto Ústavní rada prohlásila za protiústavní.

Okolnosti případu

Napadený zákon zavedl do zákona č. 2004-575 ze dne 21. června 2004, o důvěře v digitální ekonomiku (*loi pour la confiance dans l'économie numérique*) novou část věnovanou ochraně nezletilých v online prostředí. Článek 1 zákona stanovil, že přístup k online sociálním sítím poskytovaným online platformami je zásadně zakázán osobám mladším 15 let. Zákon sledoval ochranu nezletilých zejména před riziky spojenými s používáním sociálních sítí, včetně závislosti, izolace, vystavení pornografickému obsahu, obtěžování nebo podvodům. Zákonodárce sledoval požadavek ochrany nejlepšího zájmu dítěte a prevenci zásahů do veřejného pořádku. Navrhovatelé z řad poslanců namítali zejména porušení svobody projevu a komunikace, nedostatek zákonných záruk pro ochranu soukromého života v souvislosti s ověřováním věku a nedostatečné vymezení působnosti napadené právní úpravy.

Namítali rovněž zásah do možnosti nositelů rodičovské odpovědnosti posoudit, zda je přístup konkrétního dítěte k určité sociální síti v jeho zájmu.

Odůvodnění rozhodnutí

Článek 11 Deklarace práv člověka a občana z roku 1789 zaručuje svobodnou komunikaci myšlenek a názorů. Vzhledem k významu online služeb pro komunikaci, získávání a šíření informací tato svoboda zahrnuje také přístup k online komunikačním službám a možnost jejich prostřednictvím vyjadřovat své názory. Dle článku 34 Ústavy zákon stanoví základní záruky poskytované občanům pro výkon veřejných svobod. Zákonodárce může svobodu komunikace omezit za účelem ochrany veřejného pořádku a práv třetích osob. Takové omezení však musí být nezbytné, vhodné a přiměřené sledovanému cíli. Ochrana nezletilých před riziky sociálních sítí podle Ústavní rady takový legitimní cíl představuje. Samotný sledovaný cíl však nepostačuje; rozhodující je přiměřenost konkrétního užitého prostředku. Ústavní rada shledala problém především v plošném charakteru zákazu. Zákon se vztahoval na široký okruh sociálních sítí bez dostatečného rozlišení podle jejich konkrétních funkcí, obsahu nebo míry rizika pro nezletilé.

Zákaz byl navíc stanoven jednotně pro všechny osoby mladší 15 let. Právní úprava neumožňovala dostatečně zohlednit individuální situaci nezletilého ani povahu konkrétní služby. Ústavní rada přihlédla rovněž k tomu, že zákon neposkytoval nositelům rodičovské odpovědnosti možnost rozhodnout za stanovených podmínek o přístupu dítěte ke konkrétní službě s ohledem na jeho nejlepší zájem. Takto koncipovaný zákaz proto překročil meze přípustného omezení svobody projevu a komunikace.

Ochrany sledovaného cíle bylo možné dosáhnout méně omezujícími prostředky.

Druhým základním právem, které Ústavní rada posuzovala, bylo právo na res-pektování soukromého života vyplývající z článku 2 Dekla-race práv člověka a občana z roku 1789. Ústavní rada shledala, že zákaz přístupu osob mladších 15 let předpokládá mechanismus ověřování věku uživatelů. Takový mechanismus se přitom musí prakticky vztahovat na všechny uživatele, neboť provozovatel musí být schopen rozlišit osoby mladší 15 let od ostatních. Zákon však podle Ústavní rady dostatečně nestanovil podmínky a meze ověřování věku ani odpovídající záruky ochrany soukromí. Zákonodárce proto nesplnil požadavek stanovit dostatečné právní záruky proti zásahům do soukromého života.

Ústavní rada při přezkumu zohlednila rovněž ústavní požadavek ochrany nejlepšího zájmu dítěte. Tento cíl označila za ústavně relevantní, současně však zdůraznila, že jeho ochrana nemůže sama o sobě ospravedlnit jakýkoli zásah do jiných ústavně chráněných práv. V projednávané věci proto musela být poměřována zejména se svobodou projevu a komunikace. Ani cíl prevence zásahů do veřejného pořádku nemohl ospravedlnit omezení svobody komunikace v rozsahu, který nesplňoval požadavky nezbytnosti, vhodnosti a přiměřenosti.

Ústavní rada proto prohlásila článek 1 zákona č. 2026-813 za protiústavní. Ostatní ustanovení zákona nebyla předmětem meritorního přezkumu.

ICL Journal

Vienna Journal on International Constitutional Law
Vol. 20, Issue 1, 2026
Special Issue: Constitutional Perspectives on Populism and on the Crisis of Democracy

Albanesi, Enrico
Constitutional Democracy, Authoritarian Populism and the EU 'Rule of Law Conditionality'. It's the Budget (but Also Time to Reform the EU), Stupid! (str. 65-86)
Ústavní demokracie, autoritářský populismus a „podmínka dodržování principů právního státu" v EU. Jde o rozpočet (ale také o čas na reformu EU), hlupáku!
(právní stát; populismus; krize moderního státu; krize ve společnosti; Evropská unie; pravomoc EU; finanční zájmy EU; rozpočet Evropské unie; mezinárodní sankce; Polsko; Maďarsko)

Lurie, Guy
The Politicization of Judicial Selection in Israel (str. 87-108)
Politizace jmenování soudců v Izraeli
[jmenování soudců; nezávislost soudce; nestrannost soudce; nezávislá justice; soudní moc; judicializace politiky; Nejvyšší soud (Izrael); izraelské ústavní právo; ústava Izraele; Izrael]

Monti, Matteo
Digital Populist Abuse of Free Speech Clauses and Disinformation: An US–EU Analysis (str. 137-161)
Zneužívání ustanovení o svobodě projevu v digitálním populismu a dezinformace: analýza vztahů mezi USA a EU
(svoboda projevu; svoboda slova; propaganda; populismus; digitální prostředí; média; sociální sítě; informační společnost; informační technologie; dezinformace; Evropská unie; Spojené státy americké)

Vol. 20, Issue 2, 2026

Safta, Marieta
Is the Venice Commission the World's De Facto Constitutional Court? (str. 173-205)
Je Benátská komise *de facto* světovým ústavním soudem?
(Benátská komise; Rada Evropy; soft-law; právní stát; konstitucionalismus; ústavní právo srovnávací; globalizace; europeizace; evropská integrace; evropské ústavní právo; vztah evropského a národního práva; mezinárodní soudnictví)

Chrysogonos, Kostas C.
The Justiciability of Social Rights and its Methods (str. 207-235)
Soudní přezkoumatelnost sociálních práv a její metody
(sociální práva; sociální spravedlnost; soudní přezkum; distributivní spravedlnost; rovnoprávnost; princip rovnosti; ústavní právo srovnávací)

Modern Law Review

Vol. 89, No. 3, May 2026

Kamiloglu, Ozan
Sharma, Kanika
From Prohibition to Digitalisation: 100 Years of Cameras in the Courtroom (str. 406-438)
Od zákazu k digitalizaci: 100 let kamer v soudní síni
(zásada veřejnosti; přístup k soudu; sdělovací prostředky; informační technologie; přístup k informacím; právní dějiny; soudnictví Velké Británie; Velká Británie)

Pentney, Katie
Disinformation, Foreign Interference and the Right to Free Elections before the ECtHR in *Bradshaw and Others* v *United Kingdom* (str. 492-506)
Dezinformace, zahraniční vměšování a právo na svobodné volby před ESLP ve věci *Bradshaw a ostatní proti Spojenému království*
(Evropský soud pro lidská práva; lidská práva; právo na svobodné volby; Evropská úmluva o lidských právech; pozitivní závazky; svoboda projevu; volební právo; sdělovací prostředky)

Vol. 89, No. 4, July 2026

Green, Alex
The State Itself as a Vulnerable Subject? Existential Resilience under International Law (str. 531-561)
Samotný stát jako zranitelný subjekt? Existenciální odolnost v mezinárodním právu
(mezinárodní právo veřejné; zranitelné osoby; klimatické změny)

Sargeant, Holli
From Estimation to Discrimination: Algorithmic Bias, Predictive Uncertainty, and Anti-Discrimination Law (str. 593-627)
Od odhadu k diskriminaci: algoritmické zkreslení, prediktivní nejistota a antidiskriminační právo
(umělá inteligence; právo informačních technologií; diskriminace na základě věku; diskriminace na základě pohlaví)

Deutsches Verwaltungsblatt

15/2026

Durner, Wolfgang
Weschpfennig, Armin von
Der Klimabeschluss des Bundesverfassungsgerichts und die allgemeinen Grundrechtslehren (str. 893-900)
Rozhodnutí Spolkového ústavního soudu o klimatu a obecná nauka o základních právech
(klimatické změny; základní práva; intertemporální právo; horizontální působení základních práv a svobod; ochranná opatření; právo životního prostředí)

16/2026

Mayer, Christian
Die „Schuldenbremsen" der Länder haben überlebt (str. 961-970)
„Dluhové brzdy" spolkových zemí přežily
(dluhové brzdy; spolkové země – Německo; německé ústavní právo; Základní zákon, státní rozpočet)

Juristen Zeitung

15-16/2026

Honer, Mathias
Verteidigung der Unantastbarkeit (str. 682-690)
Obrana nedotknutelnosti
(lidská důstojnost; nedotknutelnost osoby; mučení; Ústava Německa; judikatura ústavních soudů)

Bary, Christiane von
Das Recht auf einen Personenstand (str. 691-700)
Právo na zápis do matriky
(právo na osobní identitu; matriky; průkaz totožnosti; právní osobnost)

Neue Juristische Wochenschrift

33/2026, 13. August 2026

EGMR 10.07.25 – 10934/21
Prüfung von CAS-Schiedssprüchen durch nationales Gericht (str. 2389)
Přezkum rozhodčích nálezů Mezinárodní sportovní arbitráže (CAS) vnitrostátním soudem
(rozhodčí řízení; rozhodčí soudy; rozhodčí nálezy; sportovní spory; švýcarské právo; spolkový soud – Švýcarsko; Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod; právo Evropské unie; ESLP; soudní přezkum)

34/2026, 20. August 2026

BVerfG 23. 07. 26 – 2 BvE 4/23
Heizungsgesetz – erfolglose Organklage gegen das Gesetzgebungsverfahren (str. 2478-2487)
Spolkový ústavní soud – rozhodnutí sp. zn. 2 BvE 4/23 ze dne 23. 7. 2026
Zákon o energetické náročnosti budov (zákon o vytápění) – neúspěšná kompetenční žaloba k legislativnímu procesu
(Spolkový ústavní soud; německé ústavní právo; legislativní proces; energetická náročnost budov; kompetenční spory; kompetenční žaloby)

35/2026, 27. August 2026

Rieder, Markus S.
Klimaklagen gegen private Akteure – Karlsruhe locuta, causa finita? (str. 2521-2526)
Klimatické žaloby proti soukromým subjektům – Karlsruhe promluvilo, případ je uzavřen?
(klimatické změny; žaloba; Spolkový ústavní soud; ústavní právo; Německo; základní práva; doprava; dopravní prostředky; občanský zákoník; ESLP; Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod)

Hoffmann, P. R.
Kreller, G.
Das Recht auf Wohnen aus dem UN-Sozialpakt in der deutschen Rechtsordnung (str. 2526-2532)
Právo na bydlení podle Paktu OSN o hospodářských, sociálních a kulturních právech v německém právním řádu
(právo na bydlení; Pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech; Německo; německé právo; sociální práva; hospodářská práva; mezinárodní právo; mezinárodní smlouvy; subjektivní právo; lidská důstojnost; sociální stát)

BVerfG 09.07.26 – 2 BvR 36/26
Anforderungen an amtsärztliche Untersuchungsanordnung gegenüber Richtern (str. 2558-2561)
Spolkový ústavní soud – rozhodnutí sp. zn. 2 BvR 36/26 ze dne 9. 7. 2026
Požadavky na nařízení vyšetření soudců služebním lékařem
(lékařské vyšetření; soudce; ústavní právo; Spolkový ústavní soud; Německo; ústavní stížnost; Základní zákon; nezávislost soudce; veřejná služba; zásada proporcionality; lidská důstojnost; osobnostní právo)

36/2026, 3. September 2026

BVerfG 08.07.26 – 1 BvR 1474/26
Sperrung des elektronischen Rechtsverkehrs bei rechtsmissbräuchlicher Nutzung (str. 2635-2637)
Spolkový ústavní soud – rozhodnutí sp. zn. 1 BvR 1474/26 ze dne 8. 7. 2026
Zablokování elektronického právního styku při zneužívajícím užívání
(elektronická komunikace; zneužití práva; soudní podání; právo na spravedlivý proces; německé soudnictví)

Bulletin analytického odboru Ústavního soudu
09/2026

Připravili (v abecedním pořadí):
Petra Fousková, Tereza Franková, Petra Havlíková, Tomáš Chalupski, Robert Jakubíček, Jan Martínek, Lucie Matoušová, Tereza Ordeltová, Viktória A. Sutórisová, Jan Zahradníček

Editace: Monika Hanych, Tereza Franková
Grafika: Jan Zahradníček

Fotografie Ústavního soudu na titulní a poslední straně: © David Bernard